HEROSTRATUS UNUTULSUN (veya BİR EFES MASALI)

(Forget Herostratus)

Yazan : Grigory GORİN **Çeviren : Filiz OFLUOĞLU**

Komedi 2 Perde

BİRİNCİ PERDE

(Kargaşa gürültü, haykırışlar, iniltiler, yıkılan duvar sesleri, ardından ürkütücü bir sessizlik, -sadece birkaç saniye – ama insanların neler olup bittiğini anlamasına yetecek kadar uzun, ardından gözyaşları ve keder.)

TİYATROCU: İ.Ö. dördüncü yüzyılda, Efes kentinde Artemis tapınağı yakılmış ve yıkılmıştı. Bu tapınağı nice büyük usta tam yüz yirmi yılda yapmıştı. Efsaneye göre, tanrıçanın kendiside mimarlara yardımcı olmuştu. Tapınak öylesine görkemliydi ki, antik çağların yedi harikası arasında yerini almıştı. İnsanlar, tanrıçaya tapmak ve insan emeğinin yüceliğini görmek için tapınağın kapısına akın ederdi. Tapınak, tam yüzyıl yerini korudu. Yüz bin yıl da korurdu ama İ.Ö.356 yılının o korkunç gecesi, bir Efesli, Herostratus adında çılgın biri, Artemis tapınağını yaktı. Yöneticiler, bu alçağın adının bir daha anılmamasını emrettiler. Krallar ve rahipler buyurdu: “Herostratus unutulsun!” zalimler ve diktatörler emretti, “Herostratus unutulsun!” “unutulsun!” “unutun!” ama hangi emir insan belleğini yok edebilir? Bugün, dünyamız baştanbaşa silah ve bomba sesleriyle sarsılırken, kimi yerlerde bu olağan sayılırken, kötülük güncel ve sıradan olmuşken, o gün İsa’dan 356 yıl önce olanlar giderek daha sık aklıma geliyor…

I. Sahne

(Tiyatrocu Donuk, kara bir kollu şamdanı yakar. Aydınlıkta bir cezaevi sahnesi görürüz.)

TİYATROCU: Efes kentinin cezaevindeyiz. Burası bodrumda taş bir hücre, görkemli saraylar yapmakta eski Yunanlıların üstüne yoktur ama cezaevleri feciydi. O çağda cezaevleri çirkin, yararcı yapılardı… *(kendine oturacak bir yer arar, bulamayınca sahnenin bir kenarına çekilir)* Sahne gerisinde gürültü ve küfürler. Kapı açılır, iri yarı gardiyan sürükleyerek, üstü başı perişan, Herostratus'u içeriye sokar. Gardiyan hemen kulağına bir yumruk vurur. Herostratus' u yere yuvarlar.

HEROSTRATUS: Sakın bana vurayım deme!

GARDİYAN: Kes sesini aşağılık herif! Canımın istediği kadar vururum. Askerler seni neden halkın elinden kurtardı sanıyorsun? Oracıkta, alanın orta yerinde, beş dakikada paramparça edilirdin. Ama yok, adalet yerine getirilmeli, biri seni kodese tıkmak için ellerini pisliğe bulaştırmalıydı… *(Herostratus' a tükürür.)*

HEROSTRATUS : *(Yerden kalkar)* Gene de, bana vurmaya hakkın yok diyorum. Ben tutsak değilim, ben özgür bir adamım.

GARDİYAN: Hah! Sen kendini adamdan mı sayıyorsun? Sen kuduz bir köpekten başka bir şey değilsin. Sen tapınağı yakıp yıktın! Aklı başında bir adam böyle bir şey yapar mı? Her neyse, artık buradasın. Yarın senin ayaklarını arabanın arkasına bağlarlar, kafan yol taşlarına vura vura gidersin, ben de bunu keyifle seyrederim, inan olsun.

HEROSTRATUS: Haydi, havlaya dur seni pis bunak köpek. Dışarıdakiler daha beterini de söyledi. *(İnler)* Ah omzum! Az kaldı kolumu kırıyorlardı… Ahhh! ne fena ağrıyor… Bana biraz su ver.

GARDİYAN: *(Alay ederek)* Başka bir arzunuz yok mu?

HEROSTRATUS: Bana biraz su ver, boğazım kurudu, yutkunamıyorum. Sonra şu yaralarımı da yıka yoksa iltihaplanıp çürüyecek.

GARDİYAN: Sen iyice kafayı bozmuşsun! Yarın idam edileceksin ama yaralarım iltihaplanacak diye tutturuyorsun…

HEROSTRATUS: Sana su getir dedik! Bu senin görevin!

GARDİYAN : *(Herostratus' a saldırır ve kulağına bir yumruk atar)* Al işte, suyun da şarabın da her türlü zıkkımın da bu! *(Gitmek üzeredir)*

HEROSTRATUS: Dur! Sana bir önerim var.

GARDİYAN: Senin önerin umurumdaydı.

HEROSTRATUS: Bak! Bak, bende ne var. *(Gümüş bir sikke çıkarır)* Bir Atina drahmisi! Dediklerimi yaparsan senin olur.

GARDİYAN: *(Güler)* Nasıl olsa benim sayılır. *(Herostratus' a yaklaşır.)*

HEROSTRATUS: *(Geriler)* Böyle alamazsın!

GARDİYAN: *(yaklaşmaya devam eder)* Benimle dövüşeceğini mi sanıyorsun döküntü herif! Senin işin bitmiş. Eeee? *(Elini uzatır)* Haydi, uçlan bakalım!

HEROSTRATUS: Sana böyle alamazsın demiştim, alamazsın işte! *(Parayı ağzına atar ve büyük bir çabayla, neredeyse boğulmak üzereyken, yutar.)* Al sana! Yuttum işte! Artık ölmemi beklemen gerek.

GARDİYAN: *(Şaşırmıştır)* Vay canına be! *(Bir an gözlerini Herostratus' a diker, adamı sallayıp, silkeleyip parayı nasıl düşüreceğini düşünür, sonra sinirden yere tükürür, gitmek üzeredir.)*

HEROTRATUS: Dur!

GARDİYAN: Şimdi ne var?

HEROTRATUS: Bende bir tane daha var. *(ikinci parayı çıkartır)* Bak! *(Gardiyan hemen Herostratus' a doğru atılır.)* Çekil bakalım, yoksa bu da öbürünün yanına gider. Şimdi dediğimi yapacak mısın, yapmayacak mısın? Çok rica ederim, aç karnına bana gümüş para yutturup durma.

GARDİYAN: *(Pişman)* E, ne istiyorsun bakalım?

HEROSTRATUS: Bak, bu oldu işte! Tefeci Krisipus nerede oturur, bilir misin?

GARDİYAN: Evet, bilirim.

HEROSTRATUS: Oraya git ve Krisipus'a de ki, hemen buraya gelip beni görsün.

GARDİYAN: Lafa bak! Saygın bir vatandaş cezaevine gelip bir suçluyu görecekmiş…

HEROSTRATUS: Gelir, gelir! Söyle ona, bir iş anlaşması önereceğim, kârlı bir iş. Duydun mu? Çok kârlı bir iş. Önereceğim iş ona bir servet kazandırır, servet! Çaktın mı? O buraya gelince, sana bu parayı vereceğim, hatta bir tane daha da veririm. *(üçüncü bir sikke çıkarır)* Bunlar gerçek gümüş paralar, sizin buradaki Efes tenekeleri değil. Eeeee? Ne bekliyorsun? Yoksa son günlerde gardiyanların ücretlerine zam mı yapıldı?

GARDİYAN: Seni aşağılık herif seni! Senin gibi adisini hiç görmedim. Tamam gidiyorum. Ama şunu iyi belle… Bana kancıklık edecek olursan, senin karnını deşer, bana olan borcunu çekip alırım. *(Çıkar, Herostratus düşünceli bir halde hücrede dolaşır, bir yandan yaralı omzunu ovar. Tiyatrocu onu gözler.)*

TİYATROCU: İki bin yıl önce Efes'te neler olup bittiğini ve neden olduğunu öğrenmeye can atıyorum.

HEROSTRATUS: Aptal sen de! Onca zaman önce olanlardan sana ne? Sende yeterince sorun yok mu?

TİYATROCU: Bazı sorunlar ebedidir ve her çağda insanları şaşırtmıştır. Dün olanları, geçenlerde olanları ve yıllar önce olanları anımsamak hiç de fena olmaz.

HEROSTRATUS: Gene de onca zaman önce olanlara karışmak yersizdir.

TİYATROCU: Ne yazık ki karışamam. Sadece gerçekten neler oldu, anlamaya çalışıyorum.

HEROSTRATUS: Demek ki bizler sadece senin araştırmanın birer nesnesiyiz?

TİYATROCU: Elbette, tıpkı bizim de bizden sonraki kuşaklar için olacağımız gibi.

HEROSTRATUS: Şu anda seni ne ilgilendiriyor?

TİYATROCU: Korkuyor musun, bunu bilmek istiyorum.

HEROSTRATUS: *(meydan okurcasına)* Hiç!

TİYATROCU: Bu tür yanıt tarihçilere verilir. Gerçek duyguların nedir?

HEROSTRATUS: Evet, ödüm kopuyor! Ama önceki kadar korkmuyorum. Şu anda duyduğum dördüncü korku.

TİYATROCU: Neden dördüncü?

HEROSTRATUS: Korkunun üç aşamasını çoktan geçtim. Birincisi, yaptığım şeyi yapmayı düşündüğüm andı. Bu, fikrimin cüretinin yarattığı korkuydu. Çok feci bir korku değildi, ne kadar ünlü olacağımı düşünerek bu korkuyu bastırdım. İkinci korku beni tapınağın içinde yakaladı, duvarlara zift sürüp yerlere çıra atarken. Bu korku, birincisinden daha güçlüydü. Ellerim titriyordu, ağzım kurumuş, dilim damağıma yapışmıştı. Ama bu da en kötü korku değildi. Bu korkuyu da şarapla bastırdım, sekiz on yudum çekerek. Sarhoş olacak kadar değil, ama korkuyu söküp attı. En berbatı üçüncü korkuydu: Tapınak yanıyordu, tavan hatılları çatırdıyordu, sütunlardan biri devrildi, balta yemiş meşe gibi çöktü, mermer yerle bir, paramparça oldu. Sonra, dört bir yandan insanlar akın etmeye başladı. Hiçbir festivalde tapınağa bu kadar çok insan gelmemiştir! Kadın, erkek, çoluk, çocuk, tutsaklar, Yunanlılar, Persler… At sırtında insanlar, arabalarda insanlar, varlıklılar, yoksullar, tümü de yaktığım meyden ateşini görmeye geliyordu. Bağırdılar, çağırdılar, ağladılar, sızladılar, saçlarını başlarını yoldular. O sırada ben tapınağın yanı başında bir tümseğe çıkıp haykırdım: “Ey ahali! Bu tapınağı ben ateşe verdim! Benim adım Herostratus!” Seslendiğimi duymuşlardı çünkü hepsi birden sus pus oldu, duyulan tek ses alevlerin yuttuğu hatılların çatırtısıydı. Sonra halk bana doğru ilerlemeye başladı. Sessizce geliyorlardı. Suratları gözümün önüne geliyor. Gözlerine alevlerin dili yansıyordu. İşte o an en kötü korkuyu duydum, benim cinsimden olanlardan, insanlardan korkmaktı bu, bu korkuyu hiçbir şey gideremezdi… Şimdi de dördüncü korkuyu duyuyorum, ölüm korkusunu… Ama bu bütün öbür korkuların yanında cılız kalır, çünkü ben ölüme inanmam.

TİYATROCU: Ölüme inanmaz mısın? İşlediğin suçun cezasını çekmekten kaçabileceğini sanmıyorsun ya?

HEROSTRATUS: Görüyorsun ya, şu ana kadar canlı kalmayı başardım. *(dışarıdan haykırışlar ve kavga dövüş sesleri gelir)*

TİYATROCU: Bu tür düşünceler kapılmak için fazla vaktin kalmadı sanırım, Herostratus. Kapıda kalabalık var, ve… Evet, şimdi cezaevine girdiler! Bu tarafa geliyorlar…

HEROSTRATUS: *(dehşet içinde)* Bunu yapmaya hakları yok! Yasayı çiğneyemezler! *(bağırır)* Hey, gardiyanlar! Askerler! İmdat! *(hücrede deli gibi dolanır)* Sen bir şeyler yapsana! Durdur onları! Bunu yapamazlar! Yasalara, düzene uymak gerek!

TİYATROCU: Bu lafları senden duymak çok garip!

(kapı birden açılır ve vatandaşlar hücreye girer)

HEROSTRATUS: Siz kimsiniz? Ne istiyorsunuz? Defolun buradan!

BİRİNCİ VATANDAŞ: Çıksana ortaya!

HEROSTRATUS: Bunun cezasını çekeceksiniz, sizi gidi holiganlar, sizi gidi beyinsiz davarlar! Bana elinizi süreyim demeyin!

ÜÇÜNCÜ VATANDAŞ: Hâla havlıyor, kuduz köpek! Bağlayın şunu!

İKİNCİ VATANDAŞ: *(Tehdit ederek Herostratus'a yaklaşır)* Buradan bizimle birlikte çıkacaksın, Herostratus, en iyisi adam gibi ölmeye çalış.

HEROSTRATUS: Buraya girmeye ne hakkınız var? Budalalar! *(ağlamaklı)* Dokunmayın bana… Yalvarırım…

İKİNCİ VATANDAŞ : *(Herostratus' u omzundan yakalar)* Gel bakalım!

(Efes'in Baş Yargıcı Kleon girer. Elli yaşlarında, uzun boylu, kır saçlı bir adamdır. Kenarı kırmızı, beyaz bir pelerin giymiştir.)

KLEON : *(Vatandaşlar a emredici bir tavırla)* Bırakın onu!

(Kleon' u görünce, vatandaşlar Herostratus' u bırakırlar.)

KLEON: Siz kimsiniz?

BİRİNCİ VATANDAŞ: Biz Efes vatandaşlarıyız.

KLEON: Adınız.

İKİNCİ VATANDAŞ: Bundan size ne, Kleon? Biz sıradan kişileriz. Ben duvarcıyım, o çömlekçi, *(üçüncü vatandaşı göstererek)* bu da berber.

KLEON: İyi de, neden adınızı söylemiyorsunuz?

İKİNCİ VATANDAŞ: Biz kendi adımıza hareket etmiyoruz, sayın yargıç. Bizi buraya halk gönderdi.

KLEON: Halk ne istiyor?

BİRİNCİ VATANDAŞ: Herostratus'a adalet uygulansın istiyorlar.

KLEON: Duruşma yarın ya da öbür gün, benim kararıma göre.

BİRİNCİ VATANDAŞ: Halk öfkeden çıldırmak üzere. İdamı neden erteleniyor, anlayamıyorlar…

ÜÇÜNCÜ VATANDAŞ: Bu piçi ele geçirmek için can atıyoruz, biz…

KLEON : *(öfkeyle sözünü keser)* Halk beni bu kentin Baş Yargıcı olarak seçti. Yoksa Kleon adı Efes halkı için artık bir anlam taşımıyor mu? Öyleyse, ya beni yeniden seçerler ya da beni bu kentten kovarlar. Ama ben başyargıcınız olduğum sürece, Efes'te yasalar ve düzen egemen olacaktır. Şimdi gidin sizi buraya gönderen halka bunu anlatın.

BİRİNCİ VATANDAŞ: Biz söylemesine söyleriz de, bakalım sizi dinleyecekler mi?

KLEON: Yasa dışı bir linç olayına izin veremem! Yasa süreci izlenmelidir. Yasa şöyle der: Duruşmasından önce bir tutukluyu öldüren kişi, cinayet işlemiş sayılır. Bu yasa Miller Meclisinden geçmiştir. Henüz yürürlükten çıkartılmamıştır. Yemin ederim, Herostratus cezalandırılacaktır. Benim sözüme güveniyor musunuz?

İKİNCİ VATANDAŞ: Size güveniyoruz, sayın yargıç… Şimdiye kadar bizi hiç aldatmadınız.

BİRİNCİ VATANDAŞ: Bu kez de sözünüzü tutunuz bakalım.

ÜÇÜNCÜ VATANDAŞ : *(Herostratus'a)* Seninle ödeşeceğiz, Herostratus!

(Vatandaşlar çıkar. Bir süre Herostratus ve Kleon bakışırlar. Kleon sükûnet ve merakla bakar; Herostratus korkudan kurtulmuştur, artık Kleon' a küstahça ve meydan okurcasına gözlerini diker.)

HEROSTRATUS: Selam, Kleon! *(Kleon sessizdir)* Selam, Kleon! Efes'in özgür bir vatandaşını selamlamaya tenezzül etmiyor musun? (Kleon sessiz kalır) Öyle olsun, canın isterse sessiz kal ama bu saçma sapan bir tavır. Üstelik sen beni görmeye geldin, ben seni değil. Sanırım bende diş yerine kazma, kafamda boynuz var sanıyordun.

KLEON: Hayır, seni aşağı yukarı, olduğun gibi sanıyordum. Ama bütün vücudunda sivilceler olmasını bekliyordum.

HEROSTRATUS: Neden?

KLEON: Hiç, öyle aklıma geldi.

HEROSTRATUS: Hayır, Kleon. Benim cildim tertemiz, dişlerim bembeyaz, gövdem sapasağlamdır.

KLEON: Böylesi daha da fena. Yarın senin o sağlıklı gövden kentin çöplüğüne atılacak. İstediğin bu muydu, Haramzade?

HEROSTRATUS: *(Öfkeli)* Benim adım Herostratus! Adımı bilmiyormuş gibi de numara yapmanın da anlamı yok.

KLEON: Senin adın unutulacaktır.

HEROSTRATUS: Hayır! Benim adım tüm çağlarda anılacaktır. Sana gelince, Kleon, sen beni yargıladığın için anılacaksın.

KLEON: Dilerim benden sonraki kuşak bu tatsız göreve zorlandığım için beni anlayışla anacaktır. Her neyse, sonsuzluk konusundaki bu gevezelik yeter, Herostratus. Senin bir tek gecen kaldı. En iyisi bana biraz kendini anlat. Mahkeme senin kim olduğunu ve nereden geldiğini bilmek isteyecektir.

HEROSTRATUS: Memnuniyetle! Ben Herostratus, Strato'nun oğluyum. Efes'te doğdum, özgür bir vatandaşım. Otuz iki yaşındayım, tüccarım. Balık, sebze ve yün satardım pazarda. İki tutsağım ve iki öküzüm vardı. Tutsaklar kaçtı, öküzler öldü… İflas ettim. Ticareti bıraktım ve tapınak yakıcısı oldum.

KLEON: Bu suçta işbirlikçin var mıydı?

HEROSTRATUS: Tek başıma becerdim.

KLEON: Bana yalan söylemeye kalkışma, Herostratus, yoksa sana işkence altında söyletiriz.

HEROSTRATUS: Yemin ederim tek başımaydım. Bu zaferi başkasıyla paylaşmanın anlamı ne?

KLEON: Tapınağa nasıl girdin?

HEROSTRATUS: Her zamanki yerden, ana giriş kapısından. Akşamüzeri girdim. Yan bölmelerden birinde saklandım. Gece vakti rahiplerle rahibeler gittikten sonra, işe koyuldum.

KLEON: Tapınağa bir çanak dolusu zifti sokmayı nasıl becerdin?

HEROSTRATUS: Becermeye gerek yoktu. Herkesin gözü önünde soktum. Rahipler, tanrıça için zenginlerin minbere koyduğu armağanlarla ilgilenir. Kimse benim çatlak çanağımla ilgilenmedi.

KLEON: Sarhoş muydun?

HEROSTRATUS: Hayır. Cesaret bulmak için bir iki yudum şarap içmiştim.

KLEON: Pazarda senin tezgâhının yanında çalışan biri senin bir gün pazarda düşüp bayıldığını söyledi.

HEROSTRATUS: Doğru, Kleon, hem de bir kezden fazla. Ama bu benim saralı olduğum anlamına gelmez…*(güler)* Aslında çok garip bir öykü! İşte, benim işler kesat gidince, tefeciler beni öylesine soydu ki, karnımı nasıl doyuracağımı bilemedim. Ne iş yaparsam yapayım, umurumda değildi, yeter ki parası iyi olsun. Bildiğin gibi, pazar yasaları, tüccarın sattığı balığa su dökmesini yasaklar, çünkü su balığı yerinde oynatır ve daha taze görünmesini sağlar. Denetçiler bu yasağı delen tüccara ağır cezalar verir. Ben de bu 'bayılma' numarasını buldum. Balıkçı tezgâhlarının önünden geçersin sonra birdenbire, Ah eyvahlar olsun! Balık sepetlerinin üzerine devrilip bayılırsın. Balıkçılar hemen üstüme su dökerler ve tabii kazara balıklara da su dökülür. Sağlam numaradır; balıklar tazelenir ben de paralanırım!

KLEON: Hınzırca!

HEROSTRATUS: Öyle ama sonunda denetçiler çaktılar. Onları aldattığımızı anladılar ve beni bir güzel hakladılar.

KLEON: Demek ki, birçok defa haklandın, değil mi?

HEROSTRATUS: Ara sıra. İnsanlar kendilerinden daha zeki olanları asla bağışlamaz.

KLEON: İnsanlar kendilerini aptal yerine koyanları bağışlamaz. Evli misin?

HEROSTRATUS: İdim. Ama boşandım. Karım, tefeci Krisipus'un kızı Teofila idi. Çeyiz olarak on bin drahmi ödedi. Hemen drahmileri kaptım ama çeyizin yanı sıra evime bir de aptal ve çirkin bir karı sokacağımı unutmuştum… Üstüne üstelik düğünden dört ay sonra bir de oğlan doğurdu. Aldatıldığımı anlamıştım, mahkemeye başvurdum ama o dolandırıcı Krisipus, benim evlenmeden çok önce küçücük kızını baştan çıkarmış olduğumu iddia etti. Yasalara göre drahomayı, sözleşmeyi bozdum diye yüzde on sekiz faiziyle geri vermem istendi. İşte o sahtekâr kendi kızını kullanarak küçük bir kazanç da elde etmiş oldu.

KLEON: Seni görür görmez, bu dünyadaki bahtsızlardan biri olduğunu anlamıştım.

HEROSTRATUS: Doğru, öyleyim. Ne tartışmada üste çıkarım, kazanırım ne zarda ne horoz dövüşünde kazanırım.

KLEON: Bu yüzden de, Efes kentinden öç almaya karar verdin, öyle mi?

HEROSTRATUS: Ben kimseden öç almıyordum, Kleon. Ansızın, kimsiz kimsesiz, bilinmedik biri olarak hayatımı boşa harcadığımı düşündüm. Daha iyi bir yazgıyı hak ettiğime inanıyordum. Artık herkes benim adımı biliyor.

KLEON: Aptal adam! Artık bu kentte herkes sana lanet okuyor.

HEROSTRATUS: Okursa okusun! Bugün beni lanetliyorlar; yarın benim ilginç biri olduğumu düşünmeye başlayacaklar; bir yıla kalmaz beni severler; beş yıl sonra da bana taparlar. Sıradan bir faninin ilahlara meydan okuması az şey değildir. Benden başka kim buna cesaret etti? Prometheus belki?

KLEON: *(öfkeli)* Kendini onunla nasıl kıyaslarsın, pis herif! Prometheus, insanlara vermek için ilahlardan ateşi çaldı. Oysa sen bu ateşi paha biçilmez bir varlığı onların elinden almak için kullandın. Artemis tapınağı Efes'in gurur kaynağıydı. Yıllar boyu ona hayranlık duyduk, değerini bildik ve koruduk. Çünkü biliyorduk ki, her bir mermer sütunda, her bir yontuda, tam yüz yirmi yıllık insan dehası ve emeği vardı. Duydun mu, Herostratus? Tam yüz yirmi yıl! Kuşaklar geldi geçti, büyük ustalar yaptı, yakıştırdı, yonttu ve sanatını çocuklarına el vererek devretti, onlar da kendi çocuklarına el versin diye… Bütün bunları neden yaptılar? Bir gün iğrenç bir yaratık gelsin ve tümünü kül etsin diye mi? Hayır, Herostratus, sen insanoğlunu tanımıyorsun. Onlar senin adını unutacaklar, tıpkı kâbuslarını unuttukları gibi.

HEROSTRATUS: Eh, görürüz bakalım.

KLEON: Sen göremeyeceksin! Yarın akşam yok olacaksın.

HEROSTRATUS: *(meydan okurcasına*) Görürüz bakalım…

KLEON: Neye güvenerek kurtulacağını sanıyorsun anlamıyorum.

HEROSTRATUS: İnsanoğluna, Kleon!

KLEON: Hangilerine?

HEROSTRATUS: Örneğin sana. Ne de olsa az önce beni ölümden kurtardın.

(Kleon kuşkuyla Herostratus' a bakar, omuz silker ve çıkar)

TİYATROCU: Gerçekten umudunu yitirmedin mi, Herostratus?

HEROSTRATUS: Elbette yitirmedim. Benim durumuma denk düşen akıllı bir atasözü vardır. Şöyle der: Paranı kaybedince, deneyim kazanırsın; eşini kaybedince özgürlüğünü kazanırsın; sağlığını kaybedince kaçamak yapmanın keyfini kazanırsın… Ama umudunu kaybetmemelisin; umudunu kaybedince her şeyini kaybedersin.

TİYATROCU: Ama nasıl olsa idam edileceksin! Olayların akışı, mantığı, yasalar…

HEROSTRATUS: Mantık denen şeyi unut, dostum. Mantık yanlış öğütçüdür. Dün gece, tapınağın önünde ya da demin, burada, cezaevinde, neden öldürülmedim?

TİYATROCU: Çünkü ne de olsa insanlar insancıldır…

HEROSTRATUS: O kadar insancılsalar, neden yarın idam edilmemi istiyorlar?

TİYATROCU: Sen insanlara acı verdin, onların kutsal inançlarını alaya aldın, vakarını aşağıladın, bu yüzden yasanın öngördüğü cezayı çekmelisin.

HEROSTRATUS: Zırva! Yunanlılar Truva'ya saldırıp bütün Truvalıları, tek bir kadın kaçırıldı diye, öldürdüklerinde, adalet neredeydi? Bu tür zulümün neresinde mantık var? Bir süre sonra, Homeros *İlyada*'da övgüler yağdırır. Yo, bana gerekli olan şey, mantık değil, içimdeki güç. Kendi gücüme güvenmeliyim, ancak o zaman insanlara ve olaylara egemen olabilirim. Daha sonra filozoflar olup bitenlere inandırıcı bir neden bulurlar.

TİYATROCU: Olabilir. Ama başka filozoflar da gelip gerçeği ortaya çıkarabilirler.

HEROSTRATUS: *(sinirli)* Öf, seninle tartışıp duramam! Çok az vaktim kaldı. Nerede bu serseri Krisipus? Haydi git getir onu, amma da gecikti bu adam…

TİYATROCU: Ben buraya sana hizmet etmeye gelmedim ki! *(bir kenara çekilir ve olayları izlemeye devam eder, Krisipus girer, yaşlı, şişman bir adamdır. Sırtında gösterişli mor bir pelerin vardır.)*

HEROSTRATUS: *(sevinir)* Nihayet! Hoş geldin, Krisipus!

KRİSİPUS: Çok meşguldüm ama buraya gelip senin suratına tükürmenin keyfini kaçıramazdım.

HEROSTRATUS: Durma, tükür, Krisipus. Şu anda buna bile katlanırım.

KRİSİPUS: Tamam, tamam. Benim ne kadar meşgul bir adam olduğumu bilirsin. Az önce Girit'ten bir yük dolusu mal geldi, gidip onları denetlemeliyim. Daha sonra pazarda para bozdurmalıyım, daha sonra mahkemeye gitmeliyim, bana kredi açanlardan iki kişiyi dava ediyorum, ondan sonra Persli bir tüccarla işim var. Ama karım yakama yapıştı ve 'Krisipus, bütün işlerini bir yana bırak, git Herostratus'un suratına tükür!' diye haykırdı. Sevdiğim kadının isteğini nasıl geri çevirebilirim? *(Herostratus' un yüzüne tükürür.)* Bu onun adına.

HEROSTRATUS: *(yüzünü siler)* İyi! Şimdi de kızının adına tükür, daha sonra işimize bakalım.

KRİSİPUS: Kızım bana gözünü oyup dilini koparmamı söylemişti.

HEROSTRATUS: Yo, bu olmaz işte. Seni görebilmeli ve seninle konuşabilmeliyim.

KRİSİPUS: Seninle neyi konuşacağız aşağılık herif!

HEROSTRATUS: Para, Krisipus, para. Bunu konuşmaya değmez mi? Sana yüz drahmi borcum var.

KRİSİPUS: Var tabii, pis herif. Ama bunu şimdi senden nasıl alırım? Alçağın tekisin, kim bilir belki de tapınağı bana olan borcunu ödememek için yakmışsındır.

HEROSTRATUS: Bu borcu ödemek istiyorum.

KRİSİPUS: *(şaşkın)* Öyle mi? Demek ki, hala soylu bir yanın kalmış; vicdanının bir parçacığı geçerli. *(elini uzatır)* Ver bakalım!

HEROSTRATUS: Bende sadece iki drahmi var, onu da gardiyana söz verdim.

KRİSİPUS: Öyleyse kızımın isteğini yerine getireyim. Konuşacak başka bir şey kalmadı.

HEROSTRATUS: O kadar acele etme. Borcumu ödeyeceğim, hem öylesine bir faizle ki rüyanda bile göremezsin. Sana bunu satmak istiyorum*…(bir tomar papirüs çıkartır)*

KRİSİPUS: O papirüste ne var?

HEROSTRATUS: Benim yaşam öyküm. Dünyanın en yüce tapınağını yakan adamın anıları. Her şey burada; özgeçmişim, bazı şiirler, hayat felsefem.

KRİSİPUS: Bu zırvalığın bana yararı ne?

HEROSTRATUS: Aptal adam, ben sana som altın öneriyorum! Sen bunu yazmanlara kopya ettir, her bir tomarı en az üç yüz drahmiye satarsın.

KRİSİPUS: Altının böylesi senin olsun. Bugünlerde yazarlıktan kim para kazanmış? Karışık günler bunlar. Günümüz insanları bol bol yiyip içiyor, okumaya ne para ne de vakit harcıyor. Papirüsçülerin iki yakası bir araya gelmiyor. Artık kimse Akhilleus almıyor, Aristofanes beş para etmiyor. Bu kadar da değil, Homer bile satmıyor. Senin gibi bir cahilin kitabını kim alır?

HEROSTRATUS: Sen aptalın tekisin, Krisipus. Kusura bakma ama aptalın dik alasısın. Kafa yok sende, onca zamandır işini nasıl yürüttüğünü ben bilmez miyim? Görmüyor musun? Sen sütle şarabı karşılaştırıyorsun! Ben sana herkesin çoktan ezbere bildiği bir takım eski efsaneler önermiyorum. Ben sana 'Artemis tapınağını yakan adamın itiraflarını' öneriyorum! Piyasaya böyle bir papirüs sürdün mü, bir kopya almak için senin ellerini parçalarlar! Düşün bir defa, Krisipus. İnsanlar benim gibi bir canavarın düşüncelerini okumaya bayılacaklardır. Sıradan adamlar her bir satırın tadını çıkaracaktır. Karılarına yüksek sesle okurken gözümün önüne geliyor, kadınlar da dehşet ve heyecan içinde haykıracaktır!

KRİSİPUS: *(düşünceli)* Belki… Ama bu kentin yöneticileri bu metni yasaklar.

HEROSTRATUS: Daha iyi ya! Fiyatı iki katına çıkar!

KRİSİPUS: Sen göründüğün kadar aptal değilmişsin… Pekâlâ, ver bakayım bana.

HEROSTRATUS: Ne demekmiş, ver bakayım!

KRİSİPUS: Benimle olan hesabını kapatmak istiyordun, değil mi? Borcuna karşılık papirüsü alacağım.

HEROSTRATUS: *(kızgın)* Ne? Yani sen bu ölümsüz eseri yüz drahmi karşılığında mı alacaksın? Yok be, Krisipus! Bu eşsiz bir özgün yapıt. Bak imzam da var. Bin drahmi, aşağı kurtarmaz!

KRİSİPUS: Vay canına! Bu adam gerçekten aklını oynatmış. Bin drahmi!

HEROSTRATUS: Sakin ol, binden az. Benim sana yüz drahmi borcum var, demek ki dokuz yüz drahmi ödeyeceksin. El sıkışalım mı?

KRİSİPUS: Asla! Böyle riskli bir işe dokuz yüz drahmi, ha? Bir daha kendi yüzüme bakamam.

HEROSTRATUS: Pekâlâ, sen ne veriyorsun?

KRİSİPUS: Ne mi veriyorum? Bak dinle… Sen parayı ne yapacaksın? Yarın idam edileceksin.

HEROSTRATUS: Bunun ne ilgisi var? Ben satıyorum, sen almak istiyorsun. Haydi, sökül paraları!

KRİSİPUS: Ama bir cesede para ne gerek? Cehennemde para geçmiyor, bilirsin.

HEROSTRATUS: Bundan sana ne? Söyle, kaç para veriyorsun?

KRİSİPUS: Ben yufka yürekliyimdir… Sırf merak diye. Kendim boş vaktimde okumak için… Yüz elli drahmi!

HEROSTRATUS: Defol karşımdan, Krisipus! *(papirüsü kaldırır)* Haydi, çek arabanı, çık git! Git de hurma al, incir sat. Git, verdiğin borçlara yüzde bir faiz iste ama milyonlar kazanma fırsatını yitirdiğin için saçını başını yolmayı da unutma. Sen gider gitmez, tefeci Menander'i çağıracağım. O, bir an bile düşünmeden, tam bin beş yüz drahmiyi sökülecektir.

KRİSİPUS: Ama bu haksızlık! Bir zamanlar seninle hısımdık, ne de olsa!

HEROSTRATUS: Evet, beni soyup soğana çevirdin. O zaman hısım akrabalık pek umurundaydı! Haydi, çek arabanı, Krisipus!

KRİSİPUS: İki yüz!

HEROSTRATUS: İş yok.

KRİSİPUS: İki yüz elli!

HEROSTRATUS: Seni içi geçmiş, pinti seni! Ben sana bir dâhi yapıtı öneriyorum. *(papirüsü çıkartır)* Dinle şunu. *(Okur)* 'Efes, otayıcı Morfeus'un kollarında yatarken, elimde zift ve çıra, tanrıçanın tapınağında durmuş, bakıyorum.' Bu kadarı bile insanın tüylerini diken diken eder.

KRİSİPUS: Üç yüz!

HEROSTRATUS: "Ah, Herostratus" diye bağırdım kendi kendime, meydan okuyarak: "şimdi pişmanlık duyma, yürekli ol adam, uzun süredir tasarladığını yap artık!"

KRİSİPUS: Son satırda vezin bozuk. Dört yüz.

HEROSTRATUS: "Elimdeki meşale bir güneş gibi aydınlıkta parıldadı. Önümde avcıların yüzü aydınlandı: Artemis!" *(Krisipus' a)* Yedi yüz!

KRİSİPUS: Dört yüz elli, Herostratus, daha fazlasını veremem.

HEROSTRATUS: 'Dinle ey tanrıça' diye bağırdım heykele. 'Dinle beni ve ürper, çünkü ben, Herostratus…' *(okumayı keser)* Tamam, beş yüz olsun. Anlaştık mı?

KRİSİPUS: *(alay ederek)* Vezin gene de bozuk! Hıh! Cahil şair bozuntusu! *(iç çeker)* Pekala anlaştık…

HEROSTRATUS: Tamam! Sökül paraları.

KRİSİPUS: Yanımda yok. Sen papirüsü bana ver, eve gidip…

HEROSTRATUS: *(araya girer)* Bana numaralarını yutturmaya kalkma. Senin gibileri para kesesini yanına almadan sokağa çıkmaz.

KRİSİPUS: *(ellerini açar)* Yemin ederim yanımda değil!

HEROSTRATUS: Elini kolunu öyle sallayıp durma, kesen şıkırdıyor.

KRİSİPUS: *(boyun eğer)* Of, iyi ya… Dilerim para boğazında kalır, pis dolandırıcı! *(sikkeleri sayar, papirüsü alır)* Bu şiir benim sonum olacak.

HEROSTRATUS: Atma, Krisipus. Yüz daha kazanacağını bilmeden tek bir drahmi vermezsin sen…

KRİSİPUS: *(papirüsü saklar)* İltifatına teşekkür ederim. Kafan yerine oturmuş. Yazık ki, daha önce, aynı aileden olduğumuz zaman bana böyle fikirler vermedin.

HEROSTRATUS: O zamanlar bana kulak asmazdın, Krisipus. O zamanlar ben sadece senin yoksul damadındım. Oysa şimdi ben, tapınağı yakan adamım.

KRİSİPUS: Yok, sen aptal filan değilsin… Hem de hiç değilsin…*(çıkar)*

HEROSTRATUS: *(arkasından seslenir)* Haydi, davran, hemen kopya ettir, Krisipus! Artık her dakika değerli…*(parayı şıkırdatır)* Tamam! Bu ilk adım…*(Bağırır)* Hey, gardiyan! *(gardiyan girer)* Al sana iki drahmi. İşini iyi becerirsen üç daha var.

GARDİYAN : *(Parayı alır)* İtin biri olabilirsin ama elin açık.

HEROSTRATUS: Bana hakaret etmeyi kesersen, iki drahmi daha alırsın.

GARDİYAN: Tamam anlaştık.

HEROSTRATUS: Şimdi senden isteyeceklerimi yaparsan, elli drahmi kazanırsın.

GARDİYAN: Elli mi?

HEROSTRATUS: Evet, elli.

GARDİYAN: Söyle ne yapacağım.

HEROSTRATUS: Şu keseyi görüyor musun? İçi gümüş para dolu. İçinden elli tanesini sayıp kendin için al, gerisini Diyonisos'un tavernasına götür.

GARDİYAN: Efes'in bütün sarhoşları oraya gider.

HEROSTRATUS: Tastamam. Geri kalan parayı onlara ver, kafayı çeksinler.

GARDİYAN: Ne? Onca parayı bu aylaklara mı vereceksin? Peki, ne diye Herostratus?

HEROSTRATUS: Seni ilgilendirmez, parayı at onlara ve de ki, yangıncı Herostratus sizi sağlığına kadeh kaldırmaya davet ediyor. Ha, sanma ki beni enayi yerine koyup parayı cebe indirirsin. O serseri güruhu parayı onlara gönderdiğimin kokusunu alır, senin gırtlağını keserler. Anladın mı?

GARDİYAN: *(Keseyi alır)* Sen neler karıştırıyorsun Herostratus?

HEROSTRATUS: Ne mi karıştırıyorum? Kleon' a insanoğlunu anladığımı kanıtlıyorum…

2. SAHNE

(Efes hükümdarı Tisafernes'in salonunda bir salon. Tisafernes, sırtında krallara özgü mor renkte bir pelerinle tahta bir sedire uzanmıştır. Yanı başında alçak bir masanın üzerinde meyve ve şarap vardır. Yanında tiyatrocu oturmaktadır. Tisafernes büyük bir iştahla bir salkım üzüm yemektedir.)

TİYATROCU: Efes hükümdarı Pers Valisi Tisafernes kaygılı görünüyorsunuz.

TİSAFERNES: Neden böyle düşünüyorsun?

TİYATROCU: Tarih kitaplarında okumuştum. Sizin kişiliğinizi tarif ederken bütün tarihçiler sizin sinirli ya da kaygılı olduğunuz vakit iştahınızın dehşet biçimde açıldığı yazar.

TİSAFERNES: Hiç farkında değilim. *(Ağzına bir avuç üzüm atar sonra birden farkına varır ve üzümleri tükürür.)* Off! Rahatça ağzıma lokma girmiyor canım! Şu tarihçilerle tarihçiler, yazacak bir şey bulmak için sarayı gözetliyorlar. Söz gelişi bu sabah sırtım kaşında, ben de bir sütuna gidip dayandım, sırf sırtımı kaşımak için. Bir de ne göreyim! Yazmanın biri papirüsünü çıkarmış, yazmaya hazırlanıyor. Buna ne buyurulur? Hayat değil bu işkence.

TİYATROCU: Halinizden anlıyorum.

TİSAFERNES: Çoktan topunu birden kovardım ama eşim Klementina'nın kaprisi. Kafasına sokmuş, biz büyük bir tarihi görev üstlenmişiz. Her gün sabahın köründe beni uyandırır kalk artık Tisafernes tarih beklemez! Tarih beklemez diye uykumu alamıyorum.

TİYATROCU: Ama siz Efes'in hükümdarısınız.

TİSAFERNES: Benim karıma karşı hükümdarlık kaç para eder ? Üstelik sen yaşlı o genç ise, sen Pers o Yunanlıysa? Yunan kadınlarından daha dediği dedik inatçı kadın var mıdır? Yunanlı erkekler onlarla nasıl baş ediyor anlamıyorum. Sokrat dünyanın en akıllı adamıydı, ama karısı onunla hep alay eder ve herkesin karşısında onu küçük düşürürdü*. (Büyük bir iştahla bir avuç üzüm yer.)*

TİYATROCU: Siz gerçekten çok kaygılısınız.

TİSAFERNES: İnsanlar durup dinlemeden seni şaşırtsalar sen de kaygılı olurdun. Unutma ben kral değilim, olan biten bir valiyim. Pers kralının emrindeyim, Isparta ile iyi geçinmek zorundayım, Atina ile dostça ilişkiler yürütmeyelim, gözümü Teb'lerden ayırmamalıyım, Makedonya'ya da dikkat etmeliyim, hepsini aynı anda yapmalıyım. Üstelik durum bu kadar gerginken bir de Artemis Tapınağı yanıyor! Nedir bu, bir ihanet, bir komplo mu?

TİYATROCU: Bunu henüz bilmiyorum…

TİSAFERNES: *(hüzünlü)* Hayat beni yedi bitirdi, dostum. Gençliğimde yürekliydim, korkusuzdum, askerimi savaşa götürürdüm, adımı duyunca Yunanlıların ödü patlardı… Artık yaşlandım, doktorlarım bana heyecanı ve fazla yemeği yasakladı. *(ağzına bir salkım üzüm tıkıştırır)*

TİYATROCU: Kleon sizi görmeye gelmiş.

TİSAFERNES: *(sevinir)* Çok şükür! Buyursun! *(tiyatrocu gitmek üzeredir)*

TİSAFERNES: Yo! Gitme, kal burada!

TİYATROCU: Neden?

TİSAFERNES: Otur, rica ederim. Sen aptal değilsin… Bana öğüt vererek yardım edersin,ya da şeylerin… Canım işte akıllı adamların, büyük filozofların filan dediklerini bana anımsatırsın… Çok önemli karar vermek zorunda kalacağım. *(tiyatrocu sahnenin bir köşesine oturur. Kleon girer)*

KLEON : *(saygıyla eğilir)* Selam, ey Tisafernes Efes in başyargıcı saygılarını sunar.

TİSAFERNES: Selam Kleon. Gelmeni dört gözle bekliyordum. Cezaevine gittin mi?

KLEON: Evet.

TİSAFERNES: Bir komplo mu bu?

KLEON: Hayır, Tisafernes. Tapınağı bir tek adam kendi başına yakmış.

TİSAFERNES: Oh, şükürler olsun! Tek bir adam eh fena sayılmaz. Kimmiş bu çılgın?

KLEON: Bir Efes vatandaşı Herostratus, pazarda tüccarmış önceleri.

TİSAFERNES: Yunan mı?

KLEON: Evet.

TİSAFERNES: Tahmin etmiştim.

KLEON : *(Biraz gücenir)* Ne demek istedin, Tisafernes? Adam pekala Pers, İskitli ya da Mısırlı olabilirdi, ya da senin gibi biri.

TİSAFERNES: Ama Yunanlı.

KLEON: Bende Yunanlıyım! Efes halkının çoğu da Yunanlı, bir ahlaksızın yaptıklarından bütün bir halkı sorumlu tutamazsın.

TİSAFERNES: Elbette tutamam sevdiğim ve saydığım, değerli Kleon. Kızmana gerek yok. Bütün Yunanlara hakaret etmek değildi amacım. Sadece bu hainin Yunanlı olduğundan kuşkum yok demek istemiştim. Efes Pers egemenliğine girdiğinden beri, Yunanlı bir vatanseverin böyle bir oyun oynamasını bekliyordum.

KLEON: Yunan vatanseverliği Herostratus aklının köşesinden geçmez. Vatansever olsaydı Pers kışlasını ateşe verir ya da sen, öldürürdü.

TİSAFERNES : *(Hala büyük bir oburlukla üzümleri yolmaktadır)* Belki de haklısın… Peki, öyleyse neden yapmış bunu?

KLEON: Kendi adını ölümsüzleştirmek için.

TİSAFERNES: Bu da ne demek?

KLEON: Ün ve zafer tutkusu, kibirle doruğa çıkartılmış.

TİSAFERNES: Ne tuhaf…

KLEON: İlk bakışta sanıldığı kadar tuhaf sayılmaz. Yaptığı işin ardında korkunç, dehşet verici bir dürtü var. Bu bütün dünyaya karşı bir meydan okuyuş, Tisafernes.

TİSAFERNES: Bana hala tuhaf geliyor. Hayatımda böyle bir şey duymadım. İdam edileceğinin farkında değil mi?

KLEON: Adamın aklı kesinlikle yerinde.

TİSAFERNES: Ölümden korkmuyor mu?

KLEON: Benim anlayamadığımda bu. Benimle konuşurken, yürekli bir bağımsızlık, neredeyse saldırganlık hali vardı. Herostratus işlediği suçu anlatırken, bir sanatçının yapıtına duyduğu coşku içindeydi.

TİSAFERNES: Çok ilginç. Merakımı uyandırdın, Kleon. *(Ansızın sütunlardan birine döner ve bağırır.)* Klementina, şu sütunun arkasında gizlenip durmasına! Gel de dostumuz Kleon'un dediklerini dinle. *(Klementina sütun arkasından çıkıp gelir, suçüstü yakalanmaktan sıkılmıştır.)*

KLEON : *(Nazik)* Tisafernes'in eşine selam.

KLEMENTİNA: Selam Kleon. *(Tisafernes'e)* Saklandığımı da nerden çıkardın? Salondan geçiyordum, sandalımın bağı çözüldü.

TİSAFERNES: Dünyanın en zeki ve çokbilmiş sandalları sende, Klementina. Bu salonda ne zaman ilginç bir şey tartışılsa sendin sandallarının bağı çözülür.

KLEMENTİNA: Beni kulam olmakla mı suçluyorsun?

TİSAFERNES: Seni suçlamıyorum sevgilim. Sana teşekkür ediyorum. Sözlerimin senin kulağına erişeceğini bilirsem, sözcüklerime çok akıllı anlamlar yüklerim… Söyle bakalım, bu yangın hakkında neler düşünüyorsun?

KLEMENTİNA: Çok feci bir şey, ama bana kalırsa bu hain zeki bir adam, ve bu işi kibir ve boş gurur yüzünden yapmadı.

KLEON: Ama bana gurur yüzünden yaptığını itiraf etti.

KLEMENTİNA: Siz Baş Yargıçsınız, Kleon. Hiçbir suçlu yargıca söylediklerinde dürüst olamaz.

TİSAFERNES: Sence adamın başka bir amacı mı vardı?

KLEMENTİNA: Evet, bence mutsuz bir aşk yüzünden yaptı.

KLEON: Hiç sanmam. Herostratus eski eşinden küçümseyerek söz etti.

KLEMENTİNA: Eşinin bunla ne ilgisi var? Sevgili Kleon, erkekler eşleri yüzünden tapınak yakmaz. Hayır, bu başka bir şey… Ancak karşılık göremeyen sevda erkekleri yeise sürükler. Onun gibileri bunu aslında mahkemede itiraf etmez. Bu sırrı mezara götürür. Şu an da, bir yerde, bir kadın zavallı Herestratus'u reddettiği için gözyaşı döküyordur. Saçını başını yoluyor ve ona hayır dediği anı lanetliyordur. Ama içini içinde sevinip, kendisiyle övünüyordur… Ona imreniyorum.

TİSAFERNES: İmreniyor musun?

KLENMENTİNA: Elbette. Kimse benim için tapınak yakmadı.

TİSAFERNES: Karımın imrenmesine gerek yok. Dinle, Klementina, neden bana yangından hoşlandığını söylemedin? Çoktan bir tane çıkarırdım.

KLEMENTİNA: Hayır, sevgili Tisafernes. Sen benim hatırım için bir iki ev yakardın. Ama sırf beni etkilemek için bile bile kendini ölümün kucağına atmazdın.

TİSAFERNES: Elbette atmazdım! Bir kadını seversen, onu dul bırakmak istemezsin!

KLEON: Saygın eşinin bu görüşünde yanıldığını söylemeliyim, Tisafernes. Kendisi bu suçun iğrençliğini kavrayamayacak kadar saf ve temiz düşüncelere sahip. Kendisi Herostratus'u iyi ama

perişan bir adam sanıyor, oysa adam düpedüz kendine dönük bir manyak, erkekler büyük bir sevdaya tutulursa tapınak yapar, yakmazlar.

TİSAFERNES: Çok doğru. İşte bu nedenle bu habis adam yarın idam edilecek. *(Döner tiyatrocuya fısıldar.)* İşte bu noktada bana akıllı laflar gerekli.

TİYATROCU: Sopfokles'e ne dersiniz?

TİSAFERNES: Hangi satırlar?

TİYATROCU: Oedipus'tan… Bu dünyada ilahların yarattığı ilahlar vardır: Kötülük eden, eninde sonunda ettiğini bulur.

TİSAFERNES: Harika *(yüksek sesle)* Bu dünyada ilahların yarattığı adalet vardır kötülük eden eninde sonunda ettiğini bulur.

KLEON : *(Eğilerek)* Sayın hükümdarım dudaklarınızdan bilge lafları dökülüyor.

KLEMENTİNA: Saray tarihçilerini çağıralım da bu cümleyi saray kayıtlarına geçirsinler.

TİSAFERNES: Ne yazık ki, bu sözleri ben bulmadım, Klementina Sopfokles'ten.

KLEMENTİNA: Bu kadar da alçak gönüllü olma canım. Sopfokles senin ne diyeceğini önceden tahmin etmiş.

TİSAFERNES: Belki de öyledir…

TİYATROCU: Tisafernes, Artemis tapınağının rahibesi Erita sizi görmeye gelmiş.

TİSAFERNES: Ah, yangının zavallı kurbanı… Buyursun.

KLEON: Sizi yalnız bırakalım mı hükümdarım?

TİSAFERNES: Hayır. Bu kadınla baş başa konuşmak beni hep sıkmıştır. Şimdi saçını başını yolup baygınlık geçirecektir. Doğrusunu istersen bu kadından korkuyorum.

KLEMENTİNA: Efes hükümdarının kimseden korkması gerekmez.

TİSAFERNES: Evet, biliyorum ama bu kadın ilahlara bizden çok daha yakın… *(Erita girer, siyah yas kılığındadır. Tisafernes sedirden kalkıp karşılamak için kadına doğru ilerleyerek saygısını gösterir.)*

TİSAFERNES: Selam Erita! Efes hükümdarı seni buyur edip seninle yas tutar.

KLEON: Selam Erita! En içten geçmiş olsun dileklerimi sunarım.

KLEMENTİNA: Senin kederin bizimde kederimizdir, Erita.

ERİTA: Artemis Tapınağı artık yok! Tarlaların ve ormanların avcı ilahesinin artık barınağı yok! Yazıklar olsun bana, Artemis'in sadık kulu olarak onun evini yıkılmaktan kurtaramadım. Neden ölmedim ben? Neden yangın beni yakmadı? Neden tapınağın duvarları üzerime yıkılıp başımı ezmedi? Gözlerimi oymalıyım, o korkunç kül yığını ve enkazı görmemek için… *(Dinsel esrime içinde galeyana gelip kendi yüzünü tırmalamaya başlar.)*

TİSAFERNES: *(Erita'yı yatıştırarak)* Ah, yo, yo! Sakin olunuz rahibe! Neden kendinize daha fazla acı veresiniz? Siz bizim aracımızsınız. Ancak sizin dudaklarınızdan çıkan sözcüklerle tanrıça dualarımızı ve bağışlanma yakarışlarınızı dinleyecektir.

ERİTA: Tanrıçaya dua edemiyorum. Evine bir hırsız soktuğum için suçluyum.

TİSAFERNES: Onun hırsız olduğunu nereden bilecektiniz, Erita? Güven içinde onu, mihrapta dua edecek iyi bir adam sandınız.

ERİTA: *(Kriz geçirerek)* Zeus'un şimşekleri böyle bir haini dünyaya getiren insanoğlunun üstüne çarpsın!

KLEON: Neden bütün insanları tanrıların gazabına uğratmak istiyorsun Erita? Suçlu biz değiliz ki!

TİSAFERNES: Hayır Kleon, hepimiz suçluyuz ve pişmanlığın acısını çekmeliyiz. Bütün Efes halkına bir vergi getireceğim, acı çeken tanrıçaya ve rahibesine yardım için, yangın vergisi. İğrenç tutuklu da yarın kent alanında idam edilecek.

KLEON: Öyle olsun!

TİSAFERNES: Bizim görevimiz en feci idam türünü saptamak. Sence en uygunu hangisidir, Kleon? Boğmak mı, asmak mı?

KLEON: Mahkeme yarın buna karar verecek sayın hükümdar. Ama infaz bir halk görüşmesine dönüşmesin. Kalabalık, Herostratus'un boş gururunu okşayacaktır. Görkemli bir ölüm düşlüyordu.

TİSAFERNES: Haklısın. Bir bildirge çıkarttım: "Bütün Efes halkı sonsuza dek Herostratus'u unutacaktır! " Bu bildirge mermer bir levhaya kazınacak ve kent meydanına asılacaktır.

KLEON: Böylece bu hainin adı ölümsüz olacaktır. Hayır, Tisafernes, bu tür bildirgelere gerek yoktur, insanlar kendiliğinden onun adını belleklerinden siler…

TİSAFERNES : *(Sıkıntılı)* Ah, evet sanırım haklısın… Bu aklıma gelmemişti. *(Tiyatrocuya fısıldar)* Bu Kleon da hep yanlışlarımı düzeltir. Beni budala yerine koyar. Çabuk bana söyleyecek etkin bir laf bul…

TİYATROCU Euripides‘ten bir satır var: “İnsanlar arasında hak ve hukuk yürüsün diye büyüklere güç bahşedilmiştir ”

TİSAFERNES Biraz ukalaca ama olsun… *(Yüksek sesle)* “ İnsanlar arasında hak ve hukuk yürüsün diye büyüklere güç bahşedilmiştir.” Euripides böyle dedi, bende böyle diyorum. *(Ciddi bir ses tonuyla)* Kleon, Efes’in Baş Yargıcı, sana yarın Herostratus davasına başlamanı emrediyorum.

ERİTA: Ah, Efes’in saygın hükümdarı, bende duruşmanın ertelenmesini ricaya gelmiştim.

TİSAFERNES Ne!

ERİTA: Tapınağın rahipleri ve tüm hizmetlileri adına… *(Ağlar)* Eski tapınağın, yani… *(Kesin)* Efes’in tanrıça Artemis hizmetindeki tüm hizmetliler adına Herostratus davasının ertelenmesini rica ederim.

TİSAFERNES: Peki, ama neden?

ERİTA: Avcı Aktaedon tanrıçayı çıplak görünce Kutsal Tanrıça öfkelenip onu bir geyik yaptı ve böylece oda kendi köpekleri tarafından parçalandı.

TİSAFERNES: Duymuştum bu efsaneyi. Ne olmuş peki?

ERİTA: Tanrıça kendi cezalandıracaktır Herostratus’u ve bu biz zavallı fanilerin aklına hayaline gelemeyecek kadar büyük bir ceza olacaktır.

KLEON: Bu olamaz. Halk Herostratus un bir an önce idam edilmesini istiyor.

ERİTA: Halk aptaldır, tanrıça akıllıdır.

KLEON Ama Herostratus halkı kedere ve utanca boğdu.

ERİTA: En önemlisi, Herostratus u küstürdü. Tanrıça, bu günahtan öcünü alabilecek kadar güçlüdür.

TİSAFERNES: Biz tanrıçanın gücünden kuşku duyuyor değiliz, Erita, ama yasa diye bir şeyin de varlığını da unutma…

ERİTA: Krallar yasaları yönetir, ama kralları tanrılar yönetir. Bunu unutma, Tisafernes.

KLEON: Bu cüretli düşüncemi bağışla, Erita, bu kadar güçlü olan tanrıçanın Herostratus un tapınağı yakmasını önlememiş olması sana garip gelmiyor mu? Bu serseri tapınağın duvarlarına zift bularken tanrıçanın öfkesine ne olmuştu? O kutsal yayındaki bir okla neden bu haini yerle bir etmedi. Yoksa başka bir işi vardı da bu suçluyu gözünden mi kaçırdı?

ERİTA: Günaha giriyorsun, Kleon! İlahların düşüncelerine dil uzatmak fanilerin işi değildir. Belki de bu eşi, görülmemiş felakete ne tepki göstereceğimizi görmek için bizi sınıyorlardır.

KLEON: İşte bu yüzden bu sınavdan yüzümüzün akıyla çıkmalıyız. İlahlar insanları yarattığı vakit onlara akıl ve vicdan bahşetti. Hem akıl hem de bu vicdan bu hainin yargılanmasını ister.

ERİTA: Ben duruşma iptal edilsin demiyorum ki, yalnızca ertelensin istiyorum. İki saat önce rahiplerden biri Delfi Kâhini'ne gitmek üzere Efes ten ayrıldı. Varsın Kahin, Herostratus'un yazgısının ne olması gerektiğini ilahlara danışsın.

KLEON: Ama Delfi'ye gitmek on gün sürer! On gün gidiş, onda dönüş hatta rüzgar ters eserse daha da uzun sürer. Bu da tam bir ay duruşmaya başlayamayız demek. *(Tisafernes'e)* Ah, hükümdarım, Efes millet meclisi adına ve tüm vatandaşlar adına bu caninin bir an önce hüküm giyip cezalandırılmasını istiyorum!

ERİTA: *(Tisafernes'e)* Ah, hükümdarım Artemis rahipleri adına, ertelenmesini istiyorum.

KLEON: Halkın öfkesini kabartma, Tisafernes!

ERİTA: İlahları gücendirme, ey hükümdar!

KLEON: Herostratus feci bir adam, Tisafernes. Kurnaz inatçı ve açıkgöz.

ERİTA: Olimpos'un koruması altında olduktan sonra Efeslilerin korkacağı bir şey yoktur.

TİSAFERNES: Susun! Üstüme varmayın. *(Bir salkım üzümü ağzına tıkar.)* Klementina, sen ağzını açmadın. Bana akıl ver!

KLEMENTİNA: Sen kararını vermişsin, Tisafernes. Sözünü tutman gerek.

ERİTA: *(Sert)* Bir kadından öğüt almak bir hükümdara yakışmaz.

KLEMENTİNA: *(Aynı sertlikte)*Bir koca eşinden öğüt isterken bu işe karışmak bir kadına yakışmaz!

TİSAFERNES: Yeter! Düşünmem gerek. *(Düşünceli bir şekilde ağzına üzüm atar.)*

KLEMENTİNA: *(Sükûnetle, Tiyatrocu'ya)* Herostratus'u gördünüz mü?

TİYATROCU: Evet.

KLEMENTİNA: Yakışıklı mı?

TİYATROCU: Fena değil.

KLEMENTİNA: Genç mi?

TİYATROCU: Evet. Bu sizi neden ilgilendiriyor?

KLEMENTİNA: Hiç… Kadınca bir merak işte.

KLEON: *(Tisafernes'e)* Neye karar verdiniz, sayın hükümdar?

TİSAFERNES: Oylamaya göre karar verdim. Ertelenecek Erita; hemen yargılanıp cezalandırılacak Kleon ve Klementina

ERİTA: Ya siz?

TİSAFERNES: Ben çekimserim. Böylece karar derhal yargılanması ve idamı yönündedir.

KLEMENTİNA: Dur, Tisafernes. Ben fikrimi değiştirdim. Belki de duruşmayı ertelemek fena fikir değildir.

KLEON: Bu da ne demek, Klementina? Her an yeni bir fikir mi edineceksiniz?

ERİTA: Tanrılar gözünü mü açtı Klementina?

KLEMENTİNA: Bence bu konuda yeni bir soruşturma açtırmalıyız. Kleon un tutumu bana inandırıcı gelmedi.

KLEON: Halk beni Baş yargıç seçti. Bu konumun onurunu hiç zedelemedim…

TİSAFERNES: Yapma, Kleon eşim seni kırmak istemedi…

KLEMENTİNA: Ben sayın yargıcın halk bilinci ve dürüstlüğüne saygı duyuyorum, ama o bile bazen yanılabilir. Bence Herostratus biraz daha sorgulanmalı.

TİSAFERNES: Durum değişti: Derhal yargılanıp idamı için bir oy, buna karşı iki oy. Böylece ertelenecek.

KLEON: Tisafernes, çok rica ederim acele bir karar verme. Gerekli süreç keyfi biçimde geciktirilirse Efes yasaları tehlikeye girer, çiğnenir.

TİYATROCU: Dur, Tisafernes! Beni dinle, çünkü sana öğüt vermenin zamanı geldi artık, sadece düşünürlerden sözler aktarmam yetmez. Herostratus derhal yargılanmalıdır. Cezalandırılmayan kötülük, güçlenir, ağırlaşır ve hız kazanır, tıpkı bir kartopu gibi, sonunda bir çığ felaketine dönüşür. Efes kenti, hükümdarının kararsızlığını çok acı ödeyebilir…*(Saray duvarlarının dışından gürültü ve haykırışlar duyulur.)* Duydun mu? Bu öfkesi kabarmış Efes halkının sesidir. Halk, senin kararını bekliyor, Tisafernes.

TİSAFERNES: *(Öfkeli)* Yetti artık! Yoruldum, Üstelik bütün üzümleri de yedim… Sizlerde aklımı karıştırmaktan başka bir şey yapmadınız. Son bir oylama yapacağız.

KLEON: Yargılansın!

ERİTA: Ertelensin!

TİYATROCU: Yargılansın!

KLEMENTİNA: Ertelensin!

HERKES: *(Tisafernes'e)* Senin oyun ne, Tisafernes? *(Dışarıdaki halkın gürültüsü artar)*

TİSAFERNES: *(yüzünü buruşturur)* Amma da gürültü koparıyorlar.

KLEON: Halk sizin kararınızı öğrenmek istiyor, sayın hükümdar.

TİSAFERNES: Kararımı verdim: Pencereyi kapatın. *(Karısının koluna girer ve ağır ağır görkemle çıkar)*

3. SAHNE

(Birinci sahnedeki cezaevi hücresi, içinde Herostratus. Dışarıdan giderek yaklaşan karmaşık insan sesleri, sendeleyen insanların ayak sesleri ve sarhoş şarkıları duyulur. Kilitle biraz uğraştıktan sonra gardiyan kapıyı iterek açar ve sendeleyerek hücreye girer.)

HEROSTRATUS: Aman be! Seni kaplumbağa seni. Onca paradan sonra biraz daha hızlı koşabilirdin. Gördüğüm kadarıyla sen de şaraptan yana Dionysos'a çanak tutmuşsun!

GARDİYAN: Evet, Herostratus, kafa çektim! Kafa çektim, bunu saklayacak değilim… Senin gibi birine ayak hizmetinde bulunduktan sonra ayık kalmak ayıp olurdu. Vicdanımı sızlatmamak için içmem gerekti.

HEROSTRATUS: Bari vicdanın yakanı bıraktı mı?

GARDİYAN: Biraz gocunduruyor ama eskisi kadar değil… Bana karın doyuracak kadar az para vermeseler tek bir drahmi bile alır mıydım senin gibi bir… Bir…

HEROSTRATUS: Unutma, bana hakaret etmeyesin diye sana para verdim.

GARDİYAN: Tamam… Söylemeyeceğim, Herostratus, ama can atıyorum sana orospuçocuğu demeye.

HEROSTRATUS: Sana söylediklerimin hepsini yaptın mı?

GARDİYAN: Yaptım.

HEROSTRATUS: Anlat bakalım neler oldu.

GARDİYAN: Dionysos'un tavernasına gittiğim vakit Efes'in bütün ayyaşları oradaydı. İki çeşittiler. Biri sadece kafa çekmek istiyordu, öbürü de bir akşam önceden kalmışlığı söktürmek istiyordu. Ama tümü de meteliksizdi… Derken ben çıkageliyorum! Para kesemi görür görmez, beni Dionysos un kendisi gönderdi sandılar ama ben para benimmiş gibi yapmadım… Senin olduğunu söyledim… Bu lafla kan tepelerine çıktı, hepsi sana sövmeye başladı… Sana ne küfürler savurdular söyleyeyim mi?

HEROSTRATUS: Hayır! Anlatmaya devam et.

GARDİYAN: Yazık! Ağzına layık ne sözcükler öğrenirdin… Neyse, parayı ne yapacaklarını kestirmeye koyuldular. Kimi kubura atalım diyordu, kimide güzelim paraya yazık olur diye tutturdu, nereden gelirse gelsin, para içkiye harcanmalıydı. Neyse ki bu tür düşünenlerin sayısı çok daha fazlaydı. Bizde içip içip senden söz ettik.

HEROSTRATUS: Ne diyordunuz?

GARDİYAN: Tabi hepimiz senin bir domuz, bir hain olduğunda birleşiyorduk. Ama gene de içinde bir damlacık da olsa bir iyilik olduğunu düşünüyorduk. Çünkü çok geçmeden ölecektin ama gene de yoksulları ve dili damağı kurumuşları düşünüyordun.

HEROSTRATUS: Hiç kimse benim için iyi adamdır demedi mi?

GARDİYAN: Bunu demek için yeterince içmemiştik Herostratus.

HEROSTRATUS: Farketmez. Yazgı benden yana çıkarsa birkaç kadeh beleş içki daha bulursunuz. Dilerim o zaman benim için iyi adamdır dersiniz değil mi?

GARDİYAN: Olabilir. Peki, paran olacak mı?

HEROSTRATUS: Elbette olacak.

GARDİYAN: Sana inanıyorum. Ne yaman adammışsın sen be! Hele şu bunak Krisipus dan bir kese gümüş koparman yok mu ! İşin güzel yanı, ben de senden biraz otlayabileceğim. Cezaevi kapısından bir yığın adam var, gelip sana bir göz atmak için bana para vermeye hazırlar…

HEROSTRATUS: Öyle mi? Bence bir sakınca yok. Demek insanlar benimle ilgilenmeye başladılar. İyi! … Kimmiş bunlar?

GARDİYAN: Birkaç tüccar, bir duvarcı, vazo boyayan Varnetius adında bir ressam bir de kadın.

HEROSTRATUS: Haaa! Demek baya ilgi çekmeye başladım. Önce bu kadınla başlayalım… Nasıl bir şey?

GARDİYAN: Bilemem. Yüzünü örtmüş.

HEROSTRATUS: En önce onu içeriye al.

GARDİYAN: *(Söz dinler)* Pekala. Çağırayım. *(Birden aklı başına gelir)* Sen bana emir mi veriyorsun orospuçoçuğu!

HEROSTRATUS: Ne var bunda? Sana iyi para vermiyor muyum?

GARDİYAN: *(Hücreden çıkarken)* Ey, ilahlar neden yargıca maaşımı arttırmasını söylemediniz? Senin paran uğruna kendimi satmam haksızlık. *(Gardiyan çıkar, biraz sonra Klementina'ya yol göstererek döner. Klementina siyah bir pelerin giymiş yüzünü bir şalla örtmüştür.)*

GARDİYAN: İşte, bayan, görmek istediğiniz suçlu bu.

KLEMENTİNA: Teşekkür ederim gardiyan. *(Ona para verir)* Onunla yalnız konuşabilir miyim?

GARDİYAN: *(Parayı sayar)* Dört… Beş… Evet. Buyurun. Ama fazla uzun sürmesin. Onu görmek isteyen bir sürü adam var. *(Çıkar)*

HEROSTRATUS: Sizi buraya hangi rüzgâr attı, bayan?

KLEMENTİNA: Merak.

HEROSTRATUS: Geçerli bir neden. Meraklı insanlar olmasaydı, hayat çekilmezdi. Neyimi ilginç buluyorsunuz?

KLEMENTİNA: Her şeyi.

HEROSTRATUS: Benim hakkımda ne düşünüyorsunuz?

KLEMENTİNA: Yakışıklısınız. Boylusunuz.

HEROSTRATUS: Neden kısa boylu olacakmışım? Her nedense insanlar bir tuhaf tapınak yakan adamın kısa boylu ve çirkin olması gerektiğini sanırlar. Kleon suratımı çopur sanırdı, siz de beni cüce sanmışsınız.
Öyle değil mi?

KLEMENTİNA: Herkes sizin tapınağı ukalalık ve kibir yüzünden yaktığınızı sanıyor. Ben buna katılmıyorum. Bence başka bir nedeni vardı.

HEROSTRATUS: Ün ve zaferden daha tatlı ne vardır? Ün, tüm ilahlardan daha güçlüdür.İnsanı ölümsüz yapar.

KLEMENTİNA: Kabul. Ama ünden de güçlü bir duygu vardır.

HEROSTRATUS: Neymiş o?

KLEMENTİNA: Aşk.

HEROSTRATUS: Aşk mı? Yanılıyorsunuz? Aşk erkeği küçük düşürür. Ama ün asla.

KLEMENTİNA: Ün kötülük yaparak kazanılsa da mı?

HEROSTRATUS: O zaman da. Artemis tapınağını kim yapmıştı? Eee? Kafanızı boşuna yormayın. Mimarın adını nasıl olsa unutmuşsunuzdur. Ama Herostratus adını hep anımsayacaksınız. Şimdi anlıyor musunuz? Ün insanı nasıl bir gecede ölümsüz yaparmış?

KLEMENTİNA: Olsun, gene de kim bilir yaptığınız işte amacınızın bu olmadığını ummuştum. Efes'te bir kadının aşkı uğruna bu ateşi yakmışsınızdır diye ummuştum.

HEROSTRATUS: *(Güler)* Amma da safsınız. Efes in kadınlarının topu birden bir tavuk yakmaya değmez!

KLEMENTİNA: Gel buraya.

HEROSTRATUS: Nedenmiş?

KLEMENTİNA: Gel buraya! *(Herostratus kalkar ve Klementina'ya gider, o da suratına bir şamar patlatır.)*

HEROSTRATUS: Vay canına! Bunu faiziyle sana öderim. *(Klementina'yı tehdit eder.)* Hayat boyu çektiklerim yeter. Şimdi bir de tokat ha! …

KLEMENTİNA: Bu, Efes teki tüm kadınlar adına, seni metelik etmez sıradan yaratık! *(Şalı çıkarır)*

HEROSTRATUS: Klementina! *(Sinirli sinirli güler)* Eline sağlık Herostratus! Efes hükümdarının karısı gizlice seninle kırıştırmaya gelmiş!

KLEMENTİNA: *(Öfkeli)* Görüşmemiz bitmiştir, Herostratus. Konuşman beni bıktırdı.

HEROSTRATUS: Neden? Seni ne ettim de düş kırıklığına uğrattım, Klementina?

KLEMENTİNA: İnsan tutsak olsa da kral gibi düşünebilir. Oysa sen, Herostratus, küçük bir satıcısın ve küçük bir satıcı gibi düşünüyorsun.

HEROSTRATUS: Anlamıyorum.

KLEMENTİNA: Hiçbir zaman da anlamayacaksın! Sen dar ve kıt bir kafayla doğmuşsun. Bana kalırsa sen tapınağı bir amaç uğruna yakmadın. Bence sen kafayı çektin ve yangını kazara başlattın. Gerçek bu, değil mi? Haydi itiraf et!

HEROSTRATUS: Benden ne istediğini anlamıyorum…

KLEMENTİNA: *(Hücre içinde sinirli sinirli dolaşır)* Sıradan adamın teki. Ben de onu sağlam yürekli, coşkulu, üstün fikirli bir kahraman sanmıştım, oysa o…o… Bir solucan! Sen solucan gibi yaşadın, Herostratus ve solucan gibi öleceksin! Kleon haklıymış; benim kafam bu gibi küçüklükleri kavrayamaz…

HEROSTRATUS: Dur… Dur Klementina. Lafı nereye vardırmak istediğini anlayamıyorum… Dur bir dakika da, düşüneyim*… (Sessizlik)* Haa! Anlıyorum! Elbette! Amma da aptalmışım! *(Güler)* Apaçık ortada*. (Klementina ya gider, elini kalbinin üstüne koyar)* Seni seviyorum, Klementina!

KLEMENTİNA: Yalan söylüyorsun, alçak!

HEROSTRATUS: Elbette yalan söylüyorum, ama sen de bunu duymak istemiyor muydun? Sana olan umutsuz aşkım yüzünden tapınağı yaktığımı?

KLEMENTİNA: *(Utançla)* Şey, ille de ben değil, canım, yani işin içinde bir kadın olmalı demiştim…

HEROSTRATUS: Bırak numarayı, Klementina. Bütün kadınları unut gitsin. Efes'te en çekici kadın sensin, bunu herkes bilir. Ressamlar senin portreni yapar, şairler sana şiir düzer. Binlerce genç adam seni düşleyip yastığını ıslatır… Derken feci bir şey olur. Artemis tapınağı yakılır! Neden? Çünkü adamın biri kara sevdaya tutulmuştur. Haydi, kabul et, Klementina, sen bir rakibin var sanıyordun. Bir erkeğin senden daha çok seveceği bir kadın var mıdır Efes'te? Bunu öğrenmek için buraya geldin değil mi?

KLEMENTİNA: Diyelim ki öyle. Şimdi yanıldığımı anladım.

HEREOSTRATUS Bu da içini rahatlattı mı? Sanmam! Senin kibrin benimkine eşit. Sen tarihe, uğrunda erkeklerin ölümüm göze aldığı kadın olarak geçmek istiyorsun*… (Fısıldar)* Ben tapınağı neden yaktım dersin, Klementina?Çünkü sen Tanrıça Artemis den de güzelsin de ondan!

KLEMENTİNA *(Korkar)* Sus, Herostratus ilahların lanetini üstüme çekeceksin!

HEROSTRATUS Korkma, Klementina. Onların öfkesini kabartan benim, bunun hesabını da ben veririm. Sen beni esinlemiş olmakla ünlenirsin. Artemis'e kim oluyormuş? Avcıları kötü yürekli tanrıçası. Av köpeği sürüsüyle ormanda koşup durur, ok atar ve fanilerin gözünden kaçınır. Zavallı yaratıl sevmeyi de beceremez. Neden ona tapınaklar yapılacakmış? Neden ona armağan ve kurbanlar getirilir? Kadın olarak senin tırnağın etmez…

KLEMENTİNA Yeter! Küfürlerin yüzünden korkudan düşüp bayılacağım!

HEROSTRATUS Yok be Klementina sen de bayılıyorsun ya bu laflara! Görüyorum, hissediyorum. Yüzün al al oldu, heyecandan başın döndü. Düşün bir kere, yıllar geçip gidecek yüzün buruşacak, saçın ağaracak, ama gene de insanlar sana bakıp şöyle diyecek: ' İşte bu kadın güzellikten yana tanrıçayı geride bırakmıştı… Hiçbir kadının sevilemeyeceği kadar sevildi…'Hakkında şiirler, oyunlar yazılacak. Dünyanın en iyi oyuncuları sana benzemek için yüzlerini boyayacak ve senin adın, Klementina, güzelliğin ve yüceliğin simgesi olacak. Kıskanılacak bir yüz, Klementina.

KLEMENTİNA Sen ne istiyorsun, Herostratus?

HEROSTRATUS Yarın, ben infaza götürülürken, herkes duysun diye Klementina adını haykıracağım. Sana aşık olduğumu, aşkımın karşılıksız kalacağını bildiğimi bu yüzden de tanrılara

baş kaldırdığımı bağıra bağıra söyleyeceğim. Senin gibi, etli kanlı canlısı varken hiçbir Yunanlının Artemis denen bir mit kişisinin önünde diz çökmeye hakkı yoktur diyeceğim. Bunları söyleyebilir miyim?

KLEMENTİNA *(Heyecanlı, kendinden geçmişçesine)* Söyle.

HEROSTRATUS *(Kesin)* Tamam, demek kabul. Bir anlaşmaya vardık. Fiyatın ne?

KLEMENTİNA Fiyat mı? Ne fiyatı?

HEROSTRATUS Ben ün karşılığını canımla ödüyorum sen bana ne ödeyeceksin?

KLEMENTİNA Altınla öderim.

HEROSTRATUS Altın benim neyime yarar? Ölüme mahkum olanlar parayla ilgilenmez.

KLEMENTİNA Peki nedir istediğin? Kaçmak mı?

HEROSTRATUS Kaçarsam seni ölümsüzlüğe kim götürecek?

KLEMENTİNA Aklım karıştı, ne demek istediğini anlamıyorum.

HEROSTRATUS Sen biraz önce ünlü olma tutkusu kadar güçlü bir duygu daha vardır, o da aşktır demiştin. Ben aşka hiç güvenmemişimdir, ama belki de yanılmışımdır. *(kesin)* Seninle sevişmek istiyorum Klementina!

KLEMENTİNA *(Dehşete düşer)* Ne? Sen aklını mı kaçırdın?

HEROSTRATUS Olabilir. Ama bu işin bedeli bu.

KLEMENTİNA Seni sersem budala! Ben Efes Hükümdarının eşiyim, sen tutmuş benimle adi bir orospuymuşum gibi konuşuyorsun!

HEOSTRATUS (*abartılı, yapay bir saygıyla)* Ah, bağışlayınız hanımefendi, saygın kişiliğinizi incitmek istememiştim ben hayat boyu, kaba saba kişilerle düşüp kalktım, terbiye, nezaket nereden öğrenecektim? Ne de olsa ben müflis bir esnafın tekiyim, hanımefendiciğim, sizin de haklı olarak belirttiğiniz gibi sıradan bir satıcı gibi düşünüyorum. Düşündüm de, satın alındığıma göre, bari fiyatımı söyleyeyim dedim.

KLEMENTİNA: Kes… Aklını başına topla Herostratus. Benim Tisafernes in eşi olduğumu ve onun üzerinde büyük etkim bulunduğunu unutma. Senin idamını erteletme mi istiyor musun?

HEROSTRATUS Evet, istiyorum, ama bu pazarlıkta seninle sevişmek de istiyorum. Erteleme beni ancak birkaç gün daha bekletir, ama seninle sevişmek acımı katlanacak duruma getirir.

KLEMENTİNA Benimle sevişmek sana ne ifade eder? Yarım saat öncesine kadar beni aklına bile getirmiyordun. Varmışım, ya da yokmuşum, umurunda değildi.

HERESTRATUS Sana ilk görüşte aşık oldum.

KLEMENTİNA Yalancı! Kafan da bir şey tasarladın, sözüm ona bana aşık numarası yapıyorsun.

HEROSTRATUS Numara yapmıyorum Klementina. Kendimi yepyeni bir role alıştırıyorum. Yarın bütün Efes halkı, benim sana olan aşkım yüzünden çıldırdığımı öğrenecek bırak, buna ben kendim de inanayım. Seviş benimle Klementina,

KLEMENTİNA Bir cezaevi hücresi aşk yatağı olamaz.

HEROSTRATUS: Suçlulara ayrı yatak odası verilmiyorsa, bu benim kabahatim mi?

(Tiyatrocu oturduğu yerden kalkar, Klementina'ya yaklaşır)

TİYATROCU: Kusura bakma, Klementina, ama konuşmam gerek. Senin kendini Herostratus'a kaptırdığını görüyorum. Yalvarırım sana. Adam şantajcının teki. Senin ona sunacağın lütfu kim bilir nasıl istismar edecektir?

HEROSTRATUS *(öfkeli)* Karışmayacağına söz vermiştin!

KLEMENTİNA: Ama ben, infazdan önce onun benim adımı haykırmasını istiyorum! Ben buna değmez miyim?

TİYATROCU: Buna ben karar veremem, Klementina. Senin güzelliğini şairler, tarihçiler yazıp duruyor neden hileye başvuruyorsun?

HEROSTRATUS: Şunu unutma, Klementina. İdam sehpasında başka bir kadının adını da anabilirim…

KLEMENTİNA: *(telaşlı)* Başka bir kadın mı?

HEROSTRATUS: Sanki Efes'te böylesine görkem kazanacak başka gözde kadınlar yok mu yani?

KLEMENTİNA: Bunu yapamazsın!

HEROSTRATUS: Bana iyi bak, Klementina! Zorlanmadıkça, yapamayacağım var mı benim?

TİYATROCU: Klementina, aklını kaçırma! Sen soylu ve vakur bir kadınsın. Bu bedel karşılığında sağlam bir ün kazanamazsın…

KLEMENRİNA: Ya ondan hoşlanmışsam? Ya ona neredeyse âşık olmuşsam?

HEROSTRATUS: Aferin Klementina!

TİYATROCU: Sen mi âşık? Sen mi âşık oldun, Herostratus'a*? (sıkıntılı)* Öyleyse, durma canın ne isterse, yap… *(Gardiyan girer.)*

GARDİYAN: Vakit doldu! Söyleşinizi yaptınız. Dışarıda başka bekleyenler var*…(Klementina'yı tanır.)* Vay canına! Olabilir mi bu? Hayal mi görüyorum?

KLEMENTİNA: Sen hiçbir şey görmedin, Gardiyan.

GARDİYAN: Ama sizi görüyorum, hanımefendi!

KLEMENTİNA *(emrederek)* Hayır sen hiçbir şey görmüyorsun Gardiyan. Üstelik çeneni kapalı tutmazsan kellen gider anladın mı?

GARDİYAN: *(dehşet içinde)* Anladım, hanımefendi.

KLEMENTİNA: Öyleyse çık dışarı! *(tiyatrocuya)* Sen de çık dışarı! Bıktım senin ahlak nutuklarından.

HEROSTRATUS *(Klementina'yı kollarına alır ve öper, sonra Tiyatrocu ya döner.)* Ne dediğini duydun! Eeeee, ne sallanıp duruyorsun? Mumları söndür ve çık git*! (Klementina soyunurken, Herostratus seyirciyi işaret eder)* Söyle onlarda çıksınlar!

TİYATROCU *(Şamdanı söndürür, ilerler, seyirciye, hüzünle)* Size açıklamak zorundayım, ne yazık ki ara veriliyor…

İKİNCİ PERDE I. Sahne

(Tiyatrocu sahnenin önünde görülür.)

TİYATROCU: Tarihin sayfalarını çevirip0,günleri, yılları yerli yerine oturup, kimin haklı kimin haksız olduğunu söylemek ne kadar da kolaydır. Her şey öylesine açık seçik, öylesine bellidir ki, kolayca anlaşılır. Oysa bir iki dakikacık durup, kendinizi o geçmiş olayları yaşayanları yerine koyarsanız iyi olur, çünkü o zaman her şeyin ne kadar da karmaşık ve çapraşık olduğunu anlarsınız… Tam yirmi gün Efes kentinin göbeğinde kül yığınlarında kıvılcımlar parlıyordu, tam yirmi gün, suçunu üstlenen hain Herostratus canlı kaldı. Peki, bu nasıl oldu?

(Işıklalar açılır ve sahnede bir mahkeme salonu görülür. Bir köşede, alçak bir parmaklık ardında, Jürinin sıraları vardır. Tam ortada Kleon yükseltilmiş bir platformda, taht gibi bir koltukta oturmaktadır.)

Şimdi Efes Kentinin Mahkeme salonundayız. Duruşma başladığı zaman, halka ayrılan oturma yerleri tıka basa dolar, öfkeler kabarır, savcı ve savunma nice diller dökerek birbirleriyle tartışır, bu arada tarafsız yargıç ve jüri üyeleri bu tartışmaları dinler ve sonra çanağın içine siyah veya beyaz bir taş atar. Senin siyah taşın nerede, Kleon?

(Dışarıdan kalabalığın gürültüsü duyulur. Kapı hızla açılır ve iki vatandaş salona Üçüncü Vatandaşı iteleyerek sokar. Adamın elleri bağlıdır, giysi yırtılmıştır, yüzü ve kolları yara bere içindedir.

KLEON: Neler oldu, vatandaşlar?

BİRİNCİ VATANDAŞ: *(Üçüncü Vatandaşı göstererek)* Bu adam şehir tiyatrosunu yakmaya çalışıyordu.

İKİNCİ VATANDAŞ: Duvarlara zift sürerken onu yakaladı ki.

ÜÇÜNCÜ VATANDAŞ: Çözün ellerimi, ahmaklar! Budalalar! Bu yaptıklarınıza pişman olacaksınız! Vakti saati geldi mi, Kelleniz gidecek sizin!

KLEON: *(Dikkatle Üçüncü Vatandaş'ı süzer.)*Seni gözüm ısırıyor, bir yerde görmüş olmalıyım. Sen yirmi gün önce Herostratus'un cezaevindeki hücresine giren adam değil misin?

BİRİCİ VATANDAŞ: Evet, o da bizimleydi.

ÜÇÜNCÜ VATANDAŞ: Ne aptalmışım! Herostratus tanrıların oğludur! Yakında çıkacak, bize katılacaktır, o zaman patlak bir yastık gibi Efesi cart diye yırtacağız. Burada yeni bir düzen kuracağız! Siz de, Efesin göbeğinde yakacağımız yüce ateşte kavrulacaksınız…

KLEON: Yarın idam edileceksin!

ÜÇÜNCÜ VATANDAŞ: Nefesini tüketme, Kleon – artık senin kimse kulak asmıyor. Tapınağı yaktığının ertesi gün Herostratus'a aynı şeyi söylemiştin. Ama elinden ne gelir ki, sen zavallı fani, bir yarı tanrıya sen ne yapabilirsin? Yaşasın Herostratus!

KLEON: *(Birinci Vatandaş'a)* götürün şunu. Hapse atın, Jandarmalar nöbet tutsun başında. Duruşması yarın yapılacak.

ÜÇÜNCÜ VATANDAŞ: Senin ömrün vefa eder mi, yargıç?

İKİNCİ VATANDAŞ: *(Kleon'a Yaklaşır).* Dinle, Kleon…

KLEON: *(Sözünü keser).* Ne diyeceğini biliyorum, taşçı. Sözümde durmadım. Ama suç bende değil. Gerçi ben baş Yargıcım ama Efes kentini Tisafernes yönetiyor, o da Delfi'den heyet dönene kadar duruşmanın ertelemesini emretti. Sabredip beklememiz gerek.

İKİNCİ VATANDAŞ: Bunları biliyoruz, sayın yargıç. Ben bir ricada bulunmaya geldi: Lütfen emret de Ben cezaevine girip Herostratus'u göreyim…

KLEON: Tasarın onaylanmadı, taşçı. Efes yasalarına göre, infazdan önce suçluyu öldüren de idam edilir.

İKİNCİ VATANDAŞ: Bunu biliyorum, ama gene de yalvarırım, söyle onlara beni içeriye alsınlar!

KLEON: Olmaz!

İKİNCİ VATANDAŞ: Bir tek ben sorumlu olacağım.

KLEON: *(Kesin*) Olmaz! Yasalara uymak gerek…

İKİNCİ VATANDAŞ: Herostratus bizim yasalarımıza uydu mu? O eylem yapıyor, biz bekliyoruz. Aklımızı başımıza topladığımız vakit, korkarım çok geç olacak.

KLEON: Herostratus cezaevinde, güvenli nöbetçiler gözetiminde. Nasıl eylem yapılabilir?

İKİNCİ VATANDAŞ: Her gün Efesin olanca serserisi Dionysios tavernasında Herostratus'un parasıyla kafa çekiyor…

KLEON: Onları oradan kovdururum, gerekirse kamçıyla!

İKİNCİ VATANDAŞ: Başka yere giderler. Bunlar çok kalabalık, sayın yargıç. İşleri güçleri kafa çekip, onları kayıran Herostratus'a türküler düzüp övgüler yağdırmak. Dün pazaryerinde falcı bir kadın avaz avaz Herostratus'un Zeus'un oğlu olduğunu haykırıyordu, çok kişide, tanrıların esinlediği kanısıyla kadını ciddiye alıyordu.

KLEON: O falcıyı tutuklatırım…

İKİNCİ VATANDAŞ: Bunu yapsan da, sayın yargıç, gene de üçkâğıda gelirsin. Herostratus eylemde rüşvet vererek ve düpedüz sağ kalarak… Emret de beni cezaevine soksunlar.

KLEON: Hayır, beni, ikna etmeye kalkışma, taşçı. Kararımı değiştirmem.

İKİNCİ VATANDAŞ: Öyle olsun… Ama elini vicdanına koy sayın yargıç, eğer fikrini değiştirecek olursan, beni çağır, ben hazırım… *(çıkar)*

TİYATROCU: Efes'de olayların bu kadar çabuk gelişeceği aklımın köşesinden geçmezdi…

KLEON: yangından bu yana yirmi gün geçti. Çok sayılmaz.

TİYATROCU: Herostratus'un destekçileri k,imler?

KLEON: bunlara destekçi denemez. Herostratus'un küstahlığına kapılan aşağılık, küçük insanlar… Onlardan birini gördün. Şu zavallı berber. Herostratus'un yazdığı bir şey eline geçmiş, kendi de aynı şeyi yapıp paçayı kurtarır sanmış.

TİYATROCU: Herostratus'un yazdığı papirüsü okudunuz mu?

KLEON: Elbette. Mahkeme suçlu hakkında her şeyi bilmek zorundadır.

TİYATROCU: bu yazıda bir tür politik program var mıydı?

KLEON: *(Alaylı, küçümseyerek)* hayır. Herostratus düşünce adamı değildir, politikacıda değildir. Yarı cahildir, okulunu bitirmemiştir. Ama kendini süper akıllı sanır. *(yazılanları yineler)* "Canının istediğini yap, ne tanrılardan ne de insanlardan kork! Böylelikle sonsuz zafere ve onura erişirsin!" işte onun aklının erdiği politik kuram da bu.

TİYATROCU: *(Düşünceli, yineler)* "Canının istediğini yap, ne tanrılardan, ne insanlardan kork…" bu lafları hafife almayın, Kleon. Bu sözcüklerde korkunç ve manyetik bir güç var. İnanın bana, ben sizden yaklaşık ikibin yıl daha fazla yaşadım ve bunu gibi yarı cahillerin yüzlerce milyon insanı nasıl peşinden sürüklediğini gördüm. Şu anda insanoğlunu felakete sürükleyerek bir mikrobun oluşumuna tanıklık etmektesiniz. Benim kuşağım dünyayı bu hastalıktan kurtarmak için. Çok kan döktü.

KLEON: Biliyorum. Ben ne tarihçiyim ne de peygamber. Ben sıradan bir insanım ve bu günü yaşıyorum. Bin yıl sonra olacaklardan sorumlu tutulamam.

TİYATROCU: böyle demeyin Kleon her kişi, kendi zamanında ve geleceklerde olanlardan sorumludur. Hele elinde güç ve yetki varsa, daha çok sorumludur

KLEON: neden şimdi çıkageldiniz? Gelecekte, nereden geldiyseniz, orada, insanlar Efes'i Herostratus yüzünden anımsayacak değiller herhalde. Efes güzel ve varlıklı bir kent, Haklı da iyi, yasalara saygılı kişilerdir, oysa bu iğrenç yaratık bir istisna… Bu kentin uzun ve saygın yaşamında onun iğrenç eylemi, yaz güneşinde kar, kış aylarında Meltem gibidir. Onun anısının unutulması için

kafamı yorup duyuyorum. Olup bitenler unutulmalıdır. Doğduğu gün, ölüm günü belleklerden silinmelidir… Kahrolası! O yoktur, yok!

TIYATROCU: İşte sizin yanılgınız bu, Kleon. O adam doğdu, o adam var ve ne yazık ki gene de doğacak… Bakınız, Kleon, benim yaşadığım o uzak gelecekte dünya pek çok sorunun kurbanı olacaktır. Savaşlar olacak, kentler yapılacak, insanlar aya uçacak okyanusların dibine dalacak. Ama zaman zaman da o yaratık yeniden doğacak. Herostratus'un ruhu yeniden canlanacaktır. Yeniden seslenecektir: "Canının istediğini yap, ne tanrılarda, ne insanlarda kork!" ve yeryüzünde yangınlar çıkacak kan akacak ve mahzun insanlar ölecektir. Ve insanlar şaşkınlıkla soracaktır: "Bu iğrenç yaratık nereden çıktı?" oysa onun ataları ikibin yıl öncesine dayanır! Her şey burada başlamıştır Efes'te! İşte bu yüzden size geldim, Sayın Yargıç. İşte bu yüzden size sesleniyorum : "Bu adamı unutulsun, buyurarak belleğinizi uyuşturmayın. Tam tersine öfkeye büründürün, çünkü bellek insanın kötülüğe karsı en güçlü silahıdır!"

KLEON: *(Ümitsiz)* ben kavgacı yaratılmadım. Ben kötü bir savaşçı ama iyi bir yargıcım ben kimseyi öldürmedim, yasalara uydum- bu yüzden adım Efes'te saygındır… Ama şimdi şu bıçağı taşımaya başladım… *(Giysisinin kıvrımlarının arasında kın içinde bir bıçak çıkarır)* Delfi'den gelen haberci Herostratus'un serbest bırakılacağı iletisini getirirse, tanrılar sucunu bağışlamışsa, bende onun canını alacağım…

TİYATROCU: Bu hiç bir şey halletmez, Kleon! Verin o bıçağı bana. İnsanların size gereksinimi var- canlı olarak!

KLEON: Kentte yasalar çiğnenirse, yargıcın ne anlamı kalır?

TİYATROCU: Öylede olsa, verin bana o bıçağı.

KLEON: *(Bıçağı verir)* Alınız… Bir anlık çaresizliğin neden olduğu bir içgüdüydü.

TİYATROCU: Yürekli olun Kleon. Hak ve gerçek sizden yanadır.

KLEON: Gerçeğe ulaşmanın ne kadar güç olduğunu bir bilseniz. Sanki herkes adaletin yerine getirilmesine karsı birleşmiş gibi. *(ansızın öfkeli ve kararlı)* ama yasadığım sürece, yargıç! *(haykırır)*

gardiyan gel buraya! *(Tiyatrocu'ya)* yemin ederim ki bu serseri sonunda bana gerçeği söyleyecektir! *(Gardiyan girer)*

GARDİYAN: Beni mi çağırdınız, ey yüce yargıç?

KLEON: Evet. Ama bu son görüşmemiz olacak. Beni gecen defa olduğu gibi gene üç kağıda getireceğini sanırsan, seni demirlere bağlattırıp işkence ettiririm.

GARDİYAN: Neden bana kızdınız, Kleon? Ben size tek kelime yalan söylemedim. Sizin gibi birini aldatmaya kalkışabilir miyim?

KLEON: Sus! Sorularımı yanıtla… Sana tehlikeli bir suçluyu gözetme görevi verildi. Sen bu görevi dürüstçe yönergeye uygun olarak yerine getiriyor musun?

GARDİYAN: Gözlerimi o hainden ayırmıyorum. Gece gündüz her hareketini izliyorum.

KLEON: Öyleyse nasıl oldu da eline büyük bir para geçti? Nasıl oldu da onun yazdığı papirüsün kopyaları kentde elden ele dolaşıyor?

GARDİYAN: Bilmiyorum, Kleon. Benim gibi sıradan bir gardiyan böyle şeyler, nereden bilecek?

KLEON: Herostratus'u görmeye kim geldi?

GARDİYAN: siz geldiniz.

KLEON: Aptal numarası yapma! Ben geldiğimi biliyorum. Başka kim cezaevinde Herostratus'u görmeye geldi?

GARDİYAN: Kimse gelmedi, Sayın Yargıç. Atalarımın ruhu üzerine yemin ederim. O hücreye sinek bile sokmam ben...

KLEON: Demek söylemiyorsun, ha? Pekala, seni zincire bağlatayım da gör, o zaman bülbül kesilirsin.

GARDİYAN : *(diz çöker)* Bağışla beni, Kleon!

KLEON: Başka kim geldi Herostratus'u görmeye?

GARDİYAN: Tefeci Krisipus.

KLEON: Tahmin etmiştim. Başka?

GARDİYAN: Hiç kimse.

KLEON: Yalan söyleme! Unutma- işkence görmemek için bu senin son fırsatın.

GARDİYAN: Size bile söyleyemem, Kleon.

KLEON: Demek ki, işkenceyi yeğliyorsun.

GARDİYAN : *(perişan)* Acı bana, ey yüce ve iyi kalpli Yargıç! Herostratus'a başka kimin görmeye geldiğini size söylemezsem, işkence göreceğim. Söylersem ölümü göreceğim! Zavallı bir gardiyanın elinden ne gelir? *(Klementina mahkeme salonuna girer, Gardiyan'ın son sözlerini duymuştur.)*

KLEMENTİNA: Bu adam gerçekten çok güç durumda, Kleon. Ona acımamak elde değil...

KLEON: *(onu karşılamak için ayağa kalkar).* Efes hükümdarının yüce eşi bu ziyareti ile mahkememize onur vermişti r.

KLEMENTİNA: Buradan geçiyordum, Herostratus davasında ne gibi gelişmeler olduğunu öğrenmek istedim. *(Gardiyanı gösterir).* Kim bu adam?

KLEON: Herostratus'u bekleyen gardiyan. Ama anlaşılan bu kent ona boşuna para ödüyor. Onun sayesinde birçok yetkisiz kişi Herostratus'un hücresine girebilmiş ve bunların arasında anlaşılan çok yüksek önemli bir kişi de varmış...

KLEMENTİNA: O kişinin adını öğrenebildiniz mi?

KLEON: Henüz değil.

KLEMENTİNA: Öğrenebilecek misiniz?

KLEON: Elbette. İşkenceyle. Bülbül kesilecektir...

GARDİYAN: *(dehşet içrede, Klementina'ya).* Hayır, efendim, hayır. O bayanın adını asla vermem, beni paramparça etseler de! Ben korkak değilim, Klementina!

KLEMENTİNA: *(Gardiyan'a tıslar)* Seni salak! *(Sıkıntılı bir sessizlik)* Bu adamı serbest bırakın, Kleon. Öğrenmek istediğiniz şeyi öğrenmiş bulunuyorsunuz.

KLEON: *(Düşünceli, Klementina'ya bakar).* Evet. Sanırım öyle. *(Gardiyan'a)* Gidebilirsin! *(Gardiyan gitmek üzeredir.)* Dur, bekle. Dışarıdaki küçük giriş odasında bekle. Bana gene gerekli olabilirsin. *(Gardiyan çıkar)* Peki, Klementina, Herostratus'u neden görmeye gittiniz?

KLEMENTİNA: Resmen sorguya mı çekiliyorum?

KLEON: Evet.

KLEMENTİNA: Efes hükümdarının eşini sorgulamaya hakkınız olduğundan emin misiniz?

KLEON: Efes hükümdarının eşi de bir Efes vatandaşıdır ve bu kentin tüm yasalarına uymak zorundadır. Dokunulmazlığı yoktur.

KLEMENTİNA: *(öfkeli)* Seni uyarıyorum, Kleon - beni düşman etmek senin hiç işine gelmez... *(gülümser)* Üstelik bana saygılı davranılmasına alışığım.

KLEON: Ben de saygılı davranmaya çalışacağım, hanımefendi... Peki, saygın bayan, neden Herostratus'u ziyaret ettiniz?

KLEMENTİNA: Meraktan.

KLEON: Eşinizin bundan haberi var mıydı?

KLEMENTİNA: Bu seni ilgilendirmez!

KLEON: Bu cani hakkında her şey beni ilgilendirir. Demek, Tisafernes sizin bu ziyaretinizi biliyordu, öyle mi?

KLEMENTINA: Hayır... Gerçi ona söyleyebilirdim...

KLEON: Ama söylemediniz. Neden.

KLEMENTİNA: Fırsat olmadı.

KLEON: Demek ki üç haftadır eşinizle görüşmediniz?

KLEMENTINA: Bu alaycı tavrınız hiç hoşuma gitmedi, Kleon! Eşimle canımın istediğini, canımın istediği vakit konuşurum.

KLEON: Ama gene de şimdiye kadar ona bundan söz etmediniz. Bunun için de bir nedeniniz olmalı, değil mi, Klementina?

KLEMENTİNA: Dinle beni Kleon, boş yere benimle saklambaç oynamaya kalkışma. Ben mahkemeye kendiliğimden geldim, Herostratus ile görüşmemi anlatmaya. Anımsar mısın? Sarayda ben Herostratus'u n tapınağı sırf kibir yüzünden yaktığına inanmadığımı söylemiştim. Bence o bir kadına karşılıksız aşkı yüzünden bu işi yapmıştı. İster inan, ister inanma, ben haklıydım... Bu zavallı serseri bir kadın yüzünden aklını kaçırmış.

KLEON: O kadın siz misiniz?

KLEMENTİNA: Doğru bildin.

KLEON: Biz saraydayken, bunu ben de tahmin etmiştim. Birden bire Erita'yı desteklediğiniz vakit fikrinizi pek çabuk değiştirmiştiniz... Peki, Herostratus bunu ne zaman fark etmiş?

KLEMENTİNA: Neyi fark etmiş?

KLEON: Size âşık olduğunu!

KLEMENTİNA: Sana dedim ya, Kleon - Bu alaycı tavrın hoşuma gitmiyor. Bana inanmamaya hakkın yok.

KLEON: Seni çok iyi tanırım, Herostratus"un kişiliğini de iyice inceledim. Kendi başına masal uyduramaz. Bu fikri ona sen aşıladın. Kara sevdalı bir genç aklını yitiriyor - duygulu jüri üyelerini etkilemek için hiç de fena bir masal değil. Uğruna tapınak yakılan büyüleyici bir kadın böyle bir masal bir kadını ebediyen ünlü yapmaya yeter de artar bile. Harikulade bir masal uydurmuşsun, Klementina... Herostratus'u tanıdığıma göre, karşılık almadan bunu kabullenmez... Neydi bu karşılık, Klementina?

KLEMENTİNA: Sen ne hakla benimle böyle konuşuyorsun? Burada egemen olan benim, sen de benim hizmetkârımsın!

KLEON: Ben bu kentin hizmetkârıyım, Klementina ve ben bir tek efendimi tanırım. Efes Kenti. bu kente bağlılıkla, sadakatle hizmete devam edeceğim. Şimdi anlat bakalım, Herostratus ile nasıl pazarlık ettin? Sana getireceği sözde ün karşılığında ona nasıl bir ödeme yapacaktın?

KLEMENTİNA: Yanıt vermeyeceğim!

KLEON: Vereceksin, Klementina - yemin ederim, vereceksin. Gardiyan da bana yanıt verecek.

KLEMENTİNA: Seninle konuşmaktan usandım. Hemen Tisafernes'e gideceğim ve karısına hakaret ettiğin için bütün gücünü kullanarak seni cezalandırmasını isteyeceğim. *(Gitmek üzeredir.)*

KLEON: Dur, Klementina! Efes Millet Meclisinin bana verdiği yetkiyle senin bu mahkeme salonundan çıkmanı yasaklıyorum!

KLEMENTİNA: Ne!

KLEON: Herostratus'un ördüğü çoraba senin nasıl ve ne kadar katıldığını ben öğreninceye kadar, bu binadan çıkamazsın. *(Bağınr.)* Sayın Klementina adliye binasından dışarıya çıkamaz!

TİYATROCU: Bravo, Yargıç!

KLEMENTİNA: Bu yaptığına pişman olacaksın, Kleon. Tanrılar şahidimdir, çok pişman olacaksın... *(Çıkar.)*

KLEON: Umurumdaydı! Artık dönüş yok. ne olacaksa olsun. Efes halkı, yargıcınıza güvenin. Sizi şimdiye kadar hiç aldatmadı, bundan sonra da aldatmayacak. *(Bağırır.)* Gir içeri, Krisipus, Seni bekliyordum! *(Krisipus girer, saygıyla eğilir.)*

KRİSİPUS: Önünüzde saygıyla eğilirim, ey Yargıçların en adili, eviniz huzur ve bereketle dolup taşsın, tanrıların nimeti eksik olmasın...

KLEON: *(sözünü keser)* Kes bu şatafatlı gevezeliği, seni pis bunak sahtekâr seni!

KRİSİPUS: Sizi neden öfkelendirdim, Kleon?

KLEON: Sen mahkemeye çağrı kâğıdını aldığın zaman anlayamadın mı?

KRİSİPUS: Bu kâğıdın resmi dilinden ben ne anlarım? Ya da, belki bir yanlışlık oldu dedim... Genellikle ben borçlulara böyle kâğıt gönderirim, ama bana bu kâğıt hiç gelmez.

KLEON: Tefeci Krisipus, tutuklu Herostratus ile suç ortaklığı yapmak onun yazdıklarını kentte dağıtmak böylece yasalara aykırı davranmak ve kendine çıkar sağlamakla suçlanmaktasın.

KRİSİPUS: *(yapmacık bir hayretle)* Hepsi bu mu? Ama sayın Kleon, bu, bir yazarın yazdıklann pazar1amaktan ibaretti! Efes'te ne zamandan beri ticaret suç -sayılıyor?

KLEON: Senin yaptığın suçtur. Efes Millet Meclisi ve Efes hükümdarı Tisafernes bu caninin adının anılmasını ve de bu suçluyu ünlendirecek herhangi bir eylem, söz ya da yazıyı yasaklayan yasayı yürürlüğe koyduğundan beri suçtur.

KRİSİPUS: Çok doğru. Ama yasa yangından bir hafta sonra çıktı, oysa benim adamlarım Herostratus'un anılarını ikinci gün satmaya başladı... Yasak açıklanır açıklanmaz ben papirüsün bütün kopyalarını yok ettim.

KLEON: Yalancı! Papirüsler bugün bile çarşıda satılmakta, üstelik de pek yüksek fiyata.

KRİSİPUS: Bütün tanrılar adına yemin ederim ki, benim bununla bir ilgim yok... Düşün bir defa Kleon, ben neden kendimi tehlikeye atayım? Ben deri, balık, buğday, kereste işi yaparım... Neden durup dururken başka bir işe -girip papirüs yazıları satayım. Üstelik bunları artık kim alır? Yeni yasaya göre bunları alan da satan kadar büyük bir cezaya çarptırılacak.

KLEON: Yasayı iyice incelemişin. Anlıyorum. Gene de yasayı çiğniyorsun.

KRİSİPUS: Sizi inandırmak için nasıl yemin etmeliyim?

KLEON: Senin yeminin gereksiz. Anahtarları ver bana.

KRİSİPUS: Ne anahtarı?

KLEON: Senin deponun anahtarlan.

KRİSİPUS: (*Acele bir tomar anahtar çıkartır.)* Buyurun, Kleon. Arayın!

KLEON: *(Anahtarları iter.)* Anlaşılan papirüsler depoda değil. Öyleyse nerede? Papirüsler nerede saklı? Dükkânlarda mı? Evinde mi?

KRİSİPUS: Kleon, yemin ederim sayın Yargıç yanılıyorsunuz.

KLEON: Nereye sakladın, Krisipus? Nasıl olsa bulurum onları, o zaman da cezan iki katına çıkar... Kendini bu cezadan sakın!

KRİSİPUS: Karıma, çocuklarıma acıyın sayın Yargıç! *(Hıçkıra hıçkıra ağ|ar.)*

KLEON: Ha, şimdi anladım. Sen onları haremde sakladın. Orada güvende olur diye düşündün. Hiç bir yabancı, evin kadınlar bölümüne girmeye cesaret edemez. Doğru mu bildim? Konuşsana, dilin mi tutuldu? Bu odaları aratabilirim, biliyorsun...

KRİSİPUS: Yaşlı bir adamı rezil etmek mi istiyorsunuz, Kleon?

KLEON: Tek bir kelime de olsa gerçeği duymak istiyorum. *(Bağırır.)* Nöbetçiler! Tefeci Krisipus'un evini aramak için ekip gönderin. İyice arayın, özellikle de kadınların odalarını.

KRİSİPUS: *(Korkmuştur).* Yeter, Kleon. İsteyerek itirafta bulunacağım. Dilerim çok geç kalmamışımdır.

KLEON: Konuş!

KRİSİPUS: Gerçekten de Herostratus'un papirüsleri kadınların bölümünde saklıdır. Onbeş kopya.

KLEON: Öyle mi?

KRİSİPUS: Tek bir alıcının siparişi.

KLEON: Onbeş papirüs! Tek bir alıcı için? Neden bu kadar çok alıyormuş?

KRİSİPUS: Ben ne bileyim? Parasını ödüyor. Benim işim de siparişi yerine teslim etmek.

KLEON: Kim bu adam?

KRİSİPUS: Çok saygın biri, adını gizli tutacağıma söz verdim.

KLEON: Kim olursa olsun, adını bilmem gerek.

KRİSİPUS: Ama beni de düşünün biraz, ben kendi isteğimle itirafta bulunuyorum.

KLEON: Mahkeme senin pişmanlığını dikkate alacaktır. Adamın adını açıkla!

KRİSİPUS: Söylersem adamcağızın başına ne gelecek?

KLEON: Tutuklanıp hapse atılacak.

KİRİSİPUS: Ya? Bu kararını hiçbir şey değiştiremez mi, Kleon?

KLEON: Hiçbir şey!

KRİSİPUS: Yargıç andı mı bu?

KLEON: Yemin ederim! *(Tisafernes girer)*

KRİSİPUS: *(Hınzırca bir keyifle Tisafernes'e bakar.)* Şansın varmış, Kleon. Şu anda satın alıcı şahsen mahkeme salonuna girmiş bulunuyor. Artık onu hapse atmaktan başka çaren yok. Dön de bir bak! *(Kleon döner ve Tisafernes'i görür. Sessizlik)*

KLEON: *(Şaşkın, saygıyla eğilir)* Buyurunuz yüce Efes Hükümdarı*! (Krisipus'a)* Sen gidebilirsin… Seninle daha sonra konuşacağım…

KRİSİPUS: *(Gülümser)* Baş üstüne, Sayın Yargıç, baş üstüne… Demin ettiğiniz yemini de unutmayın…

KLEON: *(Öfkeli)* Defol! *(Krisipus, Tisafernes'e saygıyla eğilerek selam verir, çıkar.)*

TİSAFERNES: Bugün kent çok sıcak, güneş kasıp kavuruyor. Seni görmeye gelirken arabada kan ter içinde kaldım… Bu sıcakta nasıl çalışabiliyorsun?

KLEON: Kamu görevlisi her havada görevini yapmak zorundadır.

TİSAFERNES: Doğru, ama kendine fazla yüklenme… Artık çok genç değilsin, Kleon, sağlığına dikkat etmelisin.

KLEON: Sayın hükümdarın ilgisine teşekkür ederim.

TİSAFERNES: Görevlilerimi korumak benimde görevimdir.

KLEON: Kusura bakmayın, sayın hükümdar ama izninizle bir soru soracağım: Siz Herostratus'un anılarını neden satın alıyorsunuz?

TİSAFERNES: Ben mi alıyormuşum? Ben? Yalan bu. (*Kleon'un dik bakışlarına gözü takılınca, hemen dili çözülür.)* Evet, evet, haklısın, ben alıyorum… Anlaşılan o aşağılık bunak Krisipus bu konuda sana sızlandı. Ben gösteririm ona!

KLEON: Bunu neden yaptınız sayın hükümdar?

TİSAFERNES: Canım, bilirsin işte… Merak yüzünden. Kitaplığımda bir tane bulunsun istedim.

KLEON: Ama on beş kopya sipariş vermişsiniz.

TİSAFERNES: Bunu da mı söyledi? (*Öfkeli)* Doğrusu, kimseye güvenilmez oldu… Bak, Kleon, Makedonya Kralı benden Herostratus'un anılarını kendisine göndermemi istedi, sonra Siraküz

Hükümdarı da bir tane istedi… İşte, daha birçok kral ve nice saygın kişiler. Bu haydutun neler yazdığını bilmek çok ilginç tabii. Bazı garip fikirleri var.

KLEON: Yasaları çiğniyorsunuz!

TSAFERNES: Tabii ama yasayı ben çıkarttım. Bu nedenle, sana kalırsa, yasaları ben yönetmiyorum, yasalar beni yönetiyor, değil mi? Her neyse, bu küçük bir şey, bu yüzden kaygılanmaya gerek yok, sevgili yargıcım benim…

KLEON: Ama bu kötü bir örnek oluyor.

TİSAFERNES: Hiç kimseye örnek olamaz, çünkü ben bu işi gizli yapıyorum… Bir tek senin açıkgözün görüyor olayı. Her neyse yineliyorum: Bu küçük bir olay ve sen boş yere korkuyorsun*… (Tiyatrocu'ya)* bana hoş bir şey fısılda da inandırıcı olayım…

TİYATROCU: Tastamam! Sophokles haklıymış*…(çevresine bakınır)* Peki ama Klementina nerede? Burada olacağını söylemişlerdi.

KLEON: *(Resmi bir tavırla*) Eşinizi tutukladım, Sayın Hükümdar!

TİSAFERNES: *(Bir sessizlikten sonra)* Bu gün kent içi feci sıcak, Kleon. Bu sıcakta çalışılmaz, anlaşılan senin de beynin sulanmış.

KLEON: Benim beynim iyi çalışıyor, Tisafernes. Eşiniz tutuklandı. Herostratus'u ziyaret etmek ve onunla gizlice anlaşmakla suçlanıyor.

TİSAFERNES: *(Sinirli)* Düşün, Kleon, düşün… Düşündüğünü söylediğin vakit, söylediğini düşün!

KLEON: Söylediğim her sözün hesabını verebilirim, Tisafernes.

TİSAFERNES: *(Sinirli)* Bir yanlışlık yapayım deme, Kleon. Böyle bir yanlışı asla bağışlamam. (*Tiyatrocu'ya)* Sen git! Bunları duymamalısın… *(Kleon'a)* Kanıtın var mı, tanık var mı?

KLEON: Klementina, Herostratus'u ziyaret ettiğini yadsımıyor ki. Gardiyan da mahkeme binasında bekliyor, olayı doğrulayacak.

TİSAFERNES: Klementina'yı çağır!

KLEON: Pekala! *(Çıkar ve hemen Klementina ile döner)*

TİSAFERNES: Sevgili Klementina, sayın yargıcımız bana çok garip şeyler anlattı.

KLEMENTİNA: Bana da bir garip konuştu, tabii bana kabalık etmeye gariplik dersen.

TİSAFERNES: Karıma kaba davrandın mı?

KLEON: Bir yargıca yakışır biçimde konuştum.

KLEMENTİNA: Hayır!

TİSAFERNES: *(Kleon'a)* Sende onu görmeye gittiğinde ısrarlı mısın?

KLEON: Evet!

TİSAFERNES: Demek ki, biriniz yalan söylüyor. Yalan cezalandırılmalıdır. Tüm Yunan ve Pers tanrıları adına yemin ederim ki yalancı cezalandırılacaktır!

KLEON: *(Seslenir)* Gardiyanı getirin!

TİSAFERNES: Gardiyanın dediklerini dinleyeceğiz. Dostum beni aldattıysa, artık dostum değildir, eşim beni aldattıysa, artık eşim değildir!

KLEMENTİNA: Güzel sözler. Saray kayıtlarına geçirmeliyiz… *(Tiyatrocu girer)*

KLEON: *(Tiyatrocu'ya doğru koşar)* Eee? Gardiyan nerede?

TİYATROCU: Öldürüldü. *(Sessizlik, Tisafernes kuşkuyla Kleon'a ve Klementina'ya bakar.)*

KLEON: Kim öldürttü onu*? (Klementina ve Tisafernes'e bakar.)* Sen mi, yoksa sen mi?

KLEMENTİNA: Yoksa sen mi, yargıç*? (Tisafernes'in koluna girer)* Gel, sevgilim. Adam öylesine şüpheci ki, çıldırmış… *(İkisi de çıkar)*

KLEON: *(Çaresizlik içinde, elini Tiyatrocu'ya uzatır)* Bıçağımı geri ver, be adam! Yalvarırım bıçağımı geri ver.

2. SAHNE

("Gardiyan! Gardiyan!" – Herostratus'un bu bağırtısı sürekli duyulur, bir yandan da mumlar birer birer yanar ve cezaevi hücresi aydınlanır. Hücre, Birinci ve üçüncü sahnelere kıyasla çok daha iyi döşenmiştir: bir sedir, yanıbaşında bir masa, masanın üstünde boş tabaklar ve içki içmek için bir kupa vardır. Hücrenin bir köşesinde de üzeri resimli büyük bir vazo.)

HEROSTRATUS: (*Hücrenin içinde sinirli sinirli, beş aşağı, beş yukarı dolaşır.)* Gardiyan! Gardiyan! Neredesin lanet herif! Tembel orospuçocuğu! Hey, biri gelsin buraya yahu? Gardiyan!

(Kleon girer)

KLEON: Ne bağırıp duruyorsun?

HEROSTRATUS: Bağırıyorum çünkü burası cezaevi değil, domuz ahırı! Bu gün ikinci gün, hücreme bir tek kul gelmedi. Sen gardiyanların bir güzel yola getirilmesi için emir versene, Yargıç! Aldıkları parayı hak etmiyorlar. Tutuklulara sözüm ona yiyecek, içecek verilmeli, lazımlıkları boşaltılmalı, ama aşağılık tembel herif kaytarıyor…*(Bağırır)* Hey, Gardiyan!

KLEON: Bağırma, gelmez.

HEROSTRATUS: Nedenmiş?

KLEON: Öldürüldü.

HEROSTRATUS: Öldürüldü ha? Demek bu yüzden, ha? Kim öldürmüş?

KLEON: Henüz bilmiyoruz.

HERASTRATUS: Yazık be! İyi adamdı.

KLEON: Özellikle sana iyiydi, anlaşılan.

HEROSTRATUS: Neden olmayacakmış? Gardiyanları tutuklular dışında, kim sever? *(Masaya, bir şey içmek için gider ama kupa boştur.)* Kahrolası! İki gündür bana bir damla su getiren yok! Yeni bir gardiyan atamanın vakti geldi, Yargıç.

KLEON: Atandı.

HEROSTRATUS: Nerede peki?

KLEON: Karşında.

HEROSTRATUS: Dalga geçiyorsun!

KLEON: seninle eğlenecek kadar aşağılanmam.

HEROSTRATUS : *(Şaşkınlıkla Kleon'a bakar)* Vay canına! Eh, Herostratus buna ne buyrulur? Ne yaman adammışsın sen? Sana gardiyan diye Baş Yargıcı göndermişler… Doğrusu bu kadarını beklemiyordum… Ha, ha, ha… Bakalım daha ne kerametler olacak!

KLEON : *(Öfkeli)* Neden bu kadar sevindin?

HEROSTRATUS: Neden mi? Efes'in Başyargıcı, saygıdeğer Kleon'un bana gardiyanlık yapıp lazımlığımı boşaltacağı ölsem aklıma gelmezdi!

KLEON: Kendi lazımlığını kendin taşıyacaksın, aşağılık hain!

HEROSTRATUS : *(Kahkahalarını tutamaz)* Olsun, gene de yanım sıra yürüyüp koklayacaksın ya! Ay, bu kadarı da fazla, gülmekten katılacağım!

KLEON: Sus!

HEROSTRATUS : *(Hala gülmektedir)* Zavallı, garip Kleon! Bu aşağılık göreve neden layık görüldün? Efes halkı sana neden kızdı?

KLEON: Senin gardiyanın olmayı ben istedim, Herostratus.

HEROSTRATUS: *(Hemen kahkahaları keser)* Öyle mi? Çok garip. Neyse, bana göre hava hoş. Mademki benim gardiyanımsın, git bana yiyip içecek bir şeyler getir… Acıktım!

(Tek kelime söylemeden Kleon döner ve çıkar.)

HEROSTRATUS: *(Arkasından seslenir)* Bana iki günlük karavana getir, cezaevi bana borçlu. Ha, elini çabuk tut*! (güler)* Efes'te garip şeyler oluyor, garip! (*Sedire oturur, Tiyatrocu girer ve her zamanki gibi sahnenin bir köşesinde yerini alır.*

HEROSTRATUS: (*Onu görür, suratı asılır.)* Sen nereden çıktın böyle?

TİYATROCU: Burada olmam seni rahatsız mı ediyor?

HEROSTRATUS: İstenmediğin yerde boy gösterip her şeye burnunu sokman beni rahatsız ediyor.

TİYATROCU: Ben burnumu falan sokmam, karışmam, yalnızca olayların mantığını izlerim.

HEROSTRATUS : *(Sinirli)* Senden de, mantığından da bıktım usandım. Yakamı bıraksana sen! Hükümdar buyurdu: "Herostratus'u unutun"! Sende beni unut gitsin.

TİYATROCU: Ha demek unutulmayı kabullendin, öyle mi? Yo, olmadı, unutmak bağışlamak demektir.

HEROSTRATUS: "Bağışlamak" da ne demek oluyor? Yetti be, ey tanrılar, insanların bana ahlak diye saldırmalarından bıktım. Duruşmanın iki bin yıl erteleneceği aklımın ucundan bile geçmezdi…

TİYATROCU: Yargı da o düzeyde acı olacaktır, Herostratus.

(Bir an Tiyatrocu ve Herostratus ters ters bakışırlar. Elinde bir çanak yiyecek ve bir sürahiyle Kleon girer.)

HEROSTRATUS : *(Tiyatrocu'ya sırıtarak)* Al sana büyük bir düşünür daha. Tarih kitaplarında zavallı Kleon'u okudukları zaman gelecek kuşlar katıla katıla gülecekler… *(Kleon' a)* Eee, söyle bakalım aşçılar bugün ne bulamacı pişirmişler?

KLEON : *(Sesi çığlığa dönüşerek yükselir).* Kalk! Hazır ol! Bir görevli hücreye girince, tutuklu ayağa kalkmalıdır, değil mi? Tamam öyleyse! *(Yemek kabını Herostratus'un yüzüne boşaltmak üzere elini kaldırır.)*

HEROSTRATUS : *(Telaşla sedirden kalkar).* Hey, Kleon! Ne yapıyorsun? Dikkat etsene!

KLEON: Sus! Yoksa içindekileri pis suratına boşaltırım. Bu hücreyi temizleyinceye kadar sana yemek yok. Hemen bu hücreyi tertemiz edeceksin!

HEROSTRATUS: *(Aceleyle)* Peki, peki. Neden sinirleniyorsun? *(Çöpleri toplar: elma artıkları, meyve kabukları, vs. yerden alır.)*

KLEON: Neymiş onlar?

HEROSTRATUS: Bunlar mı? *(Meyve kabuklarını gösterir)* Bu portakal kabuğu, şu da muz kabuğu.

KLEON: Bir tutuklu için iyi besinler! Efes'te nice insan imrenirdi. *(İçki kupasını inceler.)* Demek şarap da içtin?

HEROSTRATUS: *(Gülümser)* Bana acıdıkları için getirmişler, Kleon, sırf acıdıklarından. Bir mahkûma doğru dürüst yiyecek ve içecek getirmenin ne zararı var?

KLEON: Senin bu hücrede tutuklu süren fazla uzadı. *(Vazoyu görür.)* Ya bu nesi?

HEROSTRATUS: Bir vazo.

KLEON: Cezaevi hücresinde resimle donatılmış bir vazo? Hımmm! Şu gardiyan canlansaydı, onu bir de ben öldürürdüm! *(Vazoyu inceler)*. Kimin portresi yapılmış bu vazoya?

HEROSTRATUS: Tanıyamadın mı? Garip…

KLEON: *(Bir vazoya, bir Herostratus' a bakar).* Senin portreni yapmaya kim cesaret etti?

HEROSTRATUS: Ressam Varantius. Çizgilerim çok ilginçmiş. Aynı görüşteyim. *(Vazoyu inceler)*. Gözleri pek beceremeyiş ama düzeltilir. Portre daha bitmedi…

KLEON: Varantius bu cüretini pahalıya ödeyecek. Efes'in Baş Yargıcı olarak…

HEROSTRATUS : *(Sözünü keser)* Sabık yargıç.

KLEON: Bir Efes vatandaşı olarak suçunu itiraf etmiş bir haini yasa dışı yollardan yüceltme çabası nedeniyle onu dava edeceğim! Ya da vazosunu paramparça ettiğim için o beni dava eder! *(Vazoyu alır ve büyük bir öfkeyle paramparça eder.)*

HEROSTRATUS: *(Üzgün).* Neden beni hiç sevmiyorsun, Kleon?

KLEON: Senden nefret ediyorum!

HEROSTRATUS: Yazık! Anlaşılan dünya ikimize dar geliyor… *(Bir an nefretle bakışırlar, sonra Herostratus döner, masanın başına oturur ve yemeğini yemeğe koyulur.)*

KLEON: *(Emrederek)* Yemeğini bitirince, çanağını yıkayacaksın, yerleri silip süpüreceksin. Bu karmaşıklığa daha fazla göz yumamam. Bulduğum her toz taneciği için kamçılanacaksın…

HEROSTRATUS: Bu pisliği ziyaretçiler yapıyor, ben değil.

KLEON: Artık ziyaretçi yok! Anlaşıldı mı? Burası cezaevi hücresi, tiyatro değil. *(Tisafernes girer.)*

TİSAFERNES: Çok haklısın, Kleon. Ama bazen istisna yapılır…

(*Tisafernes' i görünce, Kleon ve Herostratus saygıyla eğilir.)*

KLEON: *(Sıkıntılı)* Efes hükümdarı dilediği kişiyi, dilediği vakit ziyaret edebilir.

TİSAFERNES: Bence de öyle. Bu kentin efendisi tehlikeli tutukluların nasıl korunduğunu görmek ister elbette. *(Kleon'a yaklaşır.)* Kleon, seninle konuşmak istiyordum... Dinle beni, olanlardan dolayı çok üzgünüm. Sana hafifçe sitem etmek istemiştim, seni Baş Yargıçlıktan uzaklaştırmak değil.

KLEON: Millet Meclisi karar verdi, ben de kabul ettim.

TİSAFERNES: *(Barışçı edayla)* Kaçamak yapma, Kleon. Olan biten, bir özür dileyecektin, o kadar, sen de biliyorsun, her şey unutulup gidecekti… Yanlış yaptığın zaman gururu bir yana bırakacaksın!

KLEON: Ben yanlış bir şey yapmadım, yüce hükümdar… Koşullar benden güçlüydü, o kadar…

TİSAFERNES: Yanılgıdan böylesine ısrarla direnmen çok yazık. Sen de kabul edersin ki, hükümdarına güvenmeyen kişi, Baş Yargıç olamaz.

KLEON: Çok doğru, aynı görüşteyim! Ben de bu yüzden istifa ettim.

TİSAFERNES: Bu hakka sahipsin. Ama neden sıradan bir iş olan gardiyanlığı seçtin? Neden? Meydan okumak mı, kapris mi? Böylesine garip bir davranış, kendine güvensiz, sinirli bir gençten beklenebilir, ama senden değil. Yakışıksız bu, yakışıksız!

KLEON: Yakışıp yakışmadığını düşünmedim bile. Benim için önemli olan, halkıma hizmettir. Şu anda Efes tehlikede; bu tehlike şurada duran adamdan kaynaklanıyor *(Herostratus'a doğru işaret eder)*. Bu nedenle, benim yerim burasıdır.

TİSAFERNES: Şu zavallı serserinin temsil ettiği tehlikeyi abartıyorsun. Nedir bu adam? Fasa fiso, bir yumrukta yere çakılır.

KLEON: Ben de öyle sanmıştım Tisafernes, ama artık görüyorum ki, yanılmışım…

TİSAFERNES: Neden?

KLEON: Çünkü hükümdarlar fasa fiso kişileri ziyaret etmez.

TİSAFERNES: *(Sıkıntılı)* Buraya onu görmeye geldiğimi sanmıyorsun herhalde? Ne saçma… *(Göz göze gelince, yelkenleri indirir.)* Şey, evet evet… Buraya Herostratus ile konuşmaya geldim! Ne varmış bunda? Yaptıklarıma özür bulmak zorunda mıyım?

KLEON: Sizden bunu istemedim ki, Sayın Hükümdar.

TİSAFERNES: Bence de öyle olmalı! Gözlerindeki o sürekli kınama bakışından usandım, Kleon… Her şeyin bir sınırı vardır. *(Öfkeli)* Çık git buradan!

KLEON: *(Gücenik)* Benimle hiç böyle konuşmazdın!

TİSAFERNES: O zaman Baş Yargıçtın. Şimdi bir gardiyan parçasısın. Yeni işine alışsan iyi olur… Git! Gerektiğin vakit seni çağırırım. *(Kleon çıkar)*

HEROSTRATUS : *(Keyifli)* Bravo, Tisafernes, bravo! Haketti bunu! Bu küstaha haddini bildirmenin vakti gelmişti.

TİSAFERNES: Senin onayın umurumdaydı.

HEROSTRATUS: Neden bu tavırla konuşmaya başlıyoruz? Ne zamandır gelmenizi bekliyordum, ama siz de ağzınızı açar açmaz bana hakaret yağdırdınız.

TİSAFERNES: Benim gelmemi mi bekliyordun?

HEROSTRATUS: Elbette! Buraya tıkıldığımdan beri, hep sizi bekledim, Tisafernes. Benimle tanışmak istediğinizi duyumsadım ve bu arzunun güçlenmesi için tanrılara dua ettim.

TİSAFERNES: Tanrıları bu işe bulaştırma, Herostratus. Senin onlarla ilişkilerin kuşkulu, en azından… Bana gelince seninle biraz şundan bundan hoş beş etmek istemiştim…

HEROSTRATUS: Bu büyük bir onur.

TİSAFERNES: Hem de nasıl! Kendi saray erkânıma bile böyle nezaket göstermem.

HEROSTRATUS: Bu nezakete minnettarım ey yüce hükümdar.

TİSAFERNES: İyi. Şimdi konuya gelelim. Kentte herkes senin Klementina' ya âşık olduğunu söylüyor…

HEROSTRATUS : *(Acele)* İnanmayınız efendim!

TİSAFERNES: Acele yanıt vermeye zorlamıyorum seni. Gerçi konu eşimi ilgilendiriyor ama bana gerçeği söylemekten korkmana gerek yok…

HEROSTRATUS: Size gerçeği söylüyorum, Tisafernes! Klementina' ya aşka benzer bir duygum yok.

TİSAFERNES: *(Biraz gücenik)* Ya, öyle mi? Herkes diyor ki…

HEROSTRATUS: İnsanların ağzı torba değil ki, sıkasınız. Dedikodu olmasa sıkıntıdan patlarlar.

TİSAFERNES: Klementina genç ve zeki, onu sevmende bir sakınca yok, o bu kentte en güzel kadın. Ona kim âşık olsa, bağışlanır.

HEROSTRATUS: Haklısınız, yüce hükümdar, ama onun erdemleri ve güzelliği beni etkilemedi. Nedendir bilmem. Belki de ben ince duygular taşıyamayacak kadar kaba sabayımdır…

TİSAFERNES : *(Sinirlenerek)* Tuhaf, tuhaf… Ben de karşılıksız aşk nedeniyle, asil duygulara kapılarak tapınağı yaktın sanıyordum, söz gelişi…

HEROSTRATUS: İlgisi yok, Tisafernes! Ben sadece adımı ölümsüzleştirmek istedim, o kadar! Boş bir kibir diyelim…

TİSAFERNES : *(Düşünceli)* Hmmm… Evet… Yazık…

HEROSTRATUS: Vah vah…

TİSAFERNES: Hazin…

HEROSTRATUS: Ne yazık ki…

TİSAFERNES: *(İç çeker).* Demek ki sadece, dedikoduymuş, değil mi?

HEROSTRATUS: Elbette. Ah, sayın hükümdar, bu söylentiler neden başladı biliyorum… İşin doğrusu, Klementina bana âşık…

(Sessizlik. Tiyatrocu'nun ağzı açık kalır, mırıldanır: "Vay canına! Olur şey değil!")

TİSAFERNES : *(Herostratus'a)* Ne dedin, ne dedin? Bir daha söyle bakayım?

HEROSTRATUS: Klementina bana âşık dedim.

TİSAFERNES: Yalan bu!

HEROSTRATUS: Size yalan söylemek haddime mi düşmüş? Doğru bu, Tisafernes.

TİSAFERNES: Kanıtın var mı?

HEROSTRATUS: Aşkın kanıtı mı olurmuş, olan oldu işte.

TİSAFERNES: Yani, Klementina seni buraya görmeye mi geldi?

HEROSTRATUS: Ben onu görmeye saraya gitmediğime göre…

TİSAFERNES : *(Hışımla)* Sus! Ne sordumsa ona yanıt ver!

HEROSTRATUS: Veriyorum ya… Klementina buraya geldi, duygularını açıkladı ve benimle sarmaş dolaş oldu…

TİSAFERNES: Kes sesini!

HEROSTRATUS: Kesersem, sizi yanıtlayamam, Tisafernes, duyduklarınız hoşunuza gitmediyse, neden sordunuz? Ne garip! Ben de sizin bunu bildiğinizi sanıyordum.

TİSAFERNES: Nereden bileceğim salak!

HEROSTRATUS: Öyleyse gardiyanı neden öldürttünüz?

(Sessizlik. Gene Tiyatrocu anlaşılmaz bir şeyler mırıldanır.)

TİSAFERNES : *(Kısık sesle)* Sen bunu nereden biliyorsun?

HEROSTRATUS: Tahmin ettim. Gardiyanın öldürüldüğünü duyduğum vakit, kim onu baş cezası görüp ortadan kaldırmak ister diye düşündüm.

TİSAFERNES: Sen hiç de aptal değilsin, Herostratus. Evet, onun öldürülmesini ben emrettim… Aile rezaletine bir tanık bulunmasın dedim. Ama işin bu kadar ileri gittiğini bilmiyordum…

HEROSTRATUS: Onu ortadan kaldırmakla iyi ettiniz.

TİSAFERNES: Geriye bir tanık kalıyor, o da sen.

HEROSTRATUS: Ben tanık değilim, suç ortağıyım.

TİSAFERNES: Gene de, sen de yok olmalısın. Bugün öleceksin!

HEROSTRATUS: Dur, Tisafernes! Acele etme. Gardiyanı öldürmekten daha kolay beni öldürmek, ama o öldü ve sustu, oysa ben öldükten sonra konuşurum… Karınla sevişmemi yeni bir papirüste inceden inceye yazdım, papirüs dostlarım tarafından bir kasada koruma altında. Ben bugün ölürsem, Klementina beni nasıl okşadı, nasıl seviştik, bütün Efesliler okuyacak…

TİSAFERNES: Senin zırvalıklarına kim inanır? Senin gibi bir çılgın her türlü yalanı dolanı uydurur.

HEROSTRATUS: Benim yazdıklarımda öyle can alıcı ayrıntılar var ki yazdıklarımın doğru olduğuna kuşku kalamaz… Sol göğsünde bir ben, sağ baldırında bir yara izi… Uydurulmayan ancak görülebilen şeyler…

TİSAFERNES : *(Çökmüştür.)* Doğru, yalan söylemiyorsun.

HEROSTRATUS: Ben düzgün adamım, Tisafernes. Kadınlardan yana uydurmak bana yakışmaz. Olan oldu işte.

TİSAFERNES: Öyleyse, o da ölmeli!

HEROSTRATUS: Ölü sayısı biraz fazla olmaz mı? Üstelik eline ne geçer? Acırlar mı? Asla! Boynuzlu kocalara kimse acımaz, alay ederler! Efes hükümdarı boynuzlu! Efes'liler bundan hoşlanmaz, Pers Kralı da öyle. Senin hükümdarlığın ne hale düşer, bir düşün, Tisafernes! *(Tisafernes derin derin düşünerek sedire gider, oturur ve kaptaki yemeği atıştırmaya başlar.)*

TİSAFERNES: *(Hala derin düşünceli)* Burada yemek diye ne biçim bulamaç veriyorlar sana!

HEROSTRATUS: Bu da Kleon'un pis numaralarından biri. Eskiden daha iyi besliyorlardı beni.

TİSAFERNES: Canım sıkılınca yerim ben.

HEROSTRATUS: *(Konuksever tavrıyla)* Buyur! Karnını doyur!

TİSAFERNES: *(Çanağı iter)* Peki, sen ne yapmamı önerirsin?

HEROSTRATUS: Gerçekten benim önerimi istiyor musunuz, Sayın Hükümdar?

TİSAFERNES: Elbette istiyorum. Bu kördüğümü sen attığına göre, nasıl çözüleceğine de karar vermişsindir. Dinliyorum, Herostratus.

HEROSTRATUS: Size akıl öğretmek haddime mi düşmüş?

TİSAFERNES: *(Sinirli)* Bırak numarayı! Sen Tisafernes olsaydın ne yapardın?

HEROSTRATUS: Ah, ben Tisafernes olsaydım büyük kurnazlık yapardım: Herostratus'u idam ettirmezdim, ama bağışlamazdım da. Ona özgürlüğünü verirdim ama öyle verirdim ki, hep bana bağımlı olurdu.

TİSAFERNES: Açık değil. Hiç açık değil. Her neyse, senin idamın benim elimde değil, yurttaşlarının elinde. Bugün ya da yarın Delfi'ye giden kabile dönecek ve tanrıların kararını bildirecek. Hiç kuşkum yok tanrılar senin ölmeni isteyecektir.

HEROSTRATUS: *(Kalkar, hücrede dolaşmaya başlar).* Dinle, Tisafernes, sana tanrıların gücüne olan inancımın nasıl bittiğini anlatayım. Korkma, öykümde günah filan yok… Birkaç yıl önceydi. İşlerim kötü gidiyordu, batmıştım ama umudumu yitirmemiştim. Çok para kazanmayı düşlüyordum, hem de çabuk. İşte iflah olmaz kumarbazlar da böyledir, ben kumarbazım, her zaman. Horoz dövüşünde büyük bir voli vurmak istedim. Bir tefeciye beş yüz drahmi borçlanıp Rodos'tan bir yarış horozu satın aldım. Müthiş bir hayvandı, kıpkırmızıydı, gagası kartal gagası gibiydi, mahmuzlarına sizin şövalyelerin bile ağzının suyu akardı. Tam bir aya horozuma dövüşmeyi ve kazanmayı öğrettim, onu sarımsakla besledim. Sonunda bir İskitli kadar sert ve saldırgan olduğuna karar verdim, çarşıya gittim, Efes'te en iyi dövüş horozları besleyen Teodorus adında zengin bir adama gittim ve benim horozun onun dilediği horozu yenebileceğine bahse girdim. Kabul etti, benim kırmızı horoza karşı siyah bir horoz seçti. Bin drahmiye bahse girdik, bu parayı da, benim horozun kazanacağından emin olan tefeciden aldım… Çarşı halkı dövüşü izlemek için toplandı. Benim horoz siyah horozun iki misliydi, bunu görünce, Teodorus'un beti benzi attı ve dedi ki: "Herostratus,

senin horozun benimkinden güçlü olduğu besbelli. İzin verir misin, benim küçük horozu korumaları için tanrıya dua edeyim?" Güldüm geçtim: "Et bakalım! Bir yararı olmaz!" Neyse, dövüş başladı. Kırmızı horoz kara horoza öyle bir saldırdı ki, tüyler uçuşmaya başladı… Beş dakika dövüştükten sonra, kara horoz bitkin düştü, baktım benim kırmızı horoz neredeyse rakibini paramparça edecek. Tam o sırada Teodorus kendi kuşunu ringden çekti ve sordu: "Herostratus, benim küçük kara horozum için tanrılara bir kez daha dua etmeme izin verir misin?" "Et bakalım!" dedim. Horozlarımızın yaralarını temizledik. Teodorus kendi kara horozuna bir şeyler mırıldandı ve hayvanı tekrar ringe attı. Sonra ne oldu dersin, Tisafernes? O kara horoz, sanki gücüne yeni bir güç katılmış, sanki benim horozun gagasıyla delik deşik ettiği horoz o değilmiş gibi dövüşmeye başladı. Ama benimki pes etmek niyetinde değildi. Müthiş bir hayvandı dedim ya, dövüş horozlarının Herkül'üydü o! Gene kara horoza kasırga gibi sarıldı ve gerçi dövüşte bir gözünü kaybetmişti ama öbürüyle öyle bir kapıştı ki, zavallı tavuk gibi gıdaklayıp yan yattı. Teodorus gene yardım için tanrılara dua izni istedi. Ben de bol keseden kabul ettim, çünkü onun horozu neredeyse can çekişiyordu. Teodorus horoza eğilip dua etti ve dövüş yeniden başladı. Sanki bir mucizeydi: Kara horoz yeniden hayata dönmüştü. Bunca gücü nereden edinmişti? Kendimi perişan horozumun yanına attım, mahmuzlarıyla yüreğini açtım ve gagasıyla vurdum onu… Zavallıcık ruhunu teslim etti. Teodorus'un bin drahmisini fırlattım, sokağa koştum, ellerimi kaldırdım ve haykırdım: "Gücünüze güvenmediğim için beni bağışlayın ulu tanrılar! İnançsızlığımı cezalandırmak için bir mucize yarattınız." Tam o sırada yaşlı bir tutsak yanıma geldi ve "Aptal adam! Tanrıların bu işle ne ilgisi var? Sen körsün, kör. Teodorus dua etsin diye her dövüşe ara verildiğinde, onun uşakları ölmek üzere olan horozu alıp yerine yenisini koyuyorlardı…" Böylesine aldatıldığım için hüngür hüngür ağladım. Yepyeni bir gerçek keşfetmiştim: İnsanın kurnazlığı, edepsizliği ve hayâsızlığı tanrılardan güçlüdür! Bu gerçek bana bin drahmiye mal oldu ama Tisafernes bunu sana bedava aktarıyorum…

TİSAFERNES: *(Düşünceli)* İlginç… Ama gene de bana öğüdün nedir anlayamadım?

…..burada eksik metin var…metinde 52.sayfa…

HEROSTRATUS: Hangi kişisel sorun Tisafernes? Karın sana sadık, aksini söyleyen dedikoducuların dilini kent alanında kendi ellerimle keserim… Benim önerimi iyi düşün, yüce hükümdar. Sen Yunanlılar arasında bir yabancısın, üstelik de yaşlısın…

TİSAFERNES: Herostratus, kendi durumunu da unutma!

HEROSTRATUS Kusura kalma Tisafernes. Ama yıllarıda yabana atma. Sen otuz yıl önceki adam değilsin artık. Sana kent üzerinde sıkı bir yumruk gerek, bunun için de benden iyisini bulamazsın.

TİSAFERNES: Düşüneyim hele. *(Ağır ağır biraz daha yahni yer, sonra kaşığı bırakır, kafası öne düşer.)*

HEROSTRATUS: Neyin var, Tisafernes? Gözlerin yaşardı…

TİSAFERNES: Yahniden olacak… Çok fazla soğan ve biber koymuşlar…

HEROSTRATUS: *(Güler)* Farketmemiştim…

TİSAFERNES: Sus be, Herostratus! Yaşlanmak ne kadar hazindir, sen bilemezsin… Bak, ben asla hükümdar olmak istemedim; için için ben hala bir balıkçıyım. Elimde oltam, deniz kıyısında oturuyor olmalıydım, oysa bir sarayda oturup, benden nefret deden bin kişiyi yönetmem gerekiyor. Karımı çok seviyorum, Herostratus, ama ben yaşlı bir adamım, onun bana tensel bir aşk duymasını bekleye hakkım yok. Er geç beni aldatacağını biliyordum, ama bunun benden başka kimsenin canını yakmayacağını sanıyordum: oysa şimdi bu kaygı gerçekleşti ve politik bir soruna dönüştü… Ben Efes hükümdarı olmak istemiyorum… Son günlerimi kendim için yaşamak istiyorum, tarih için değil. Ama ne istediğimizi bize soran var mı? … (kesin ve kararlı) Seni serbest bırakamam, Herostratus. Halk bunu kabul etmez ve başımız derde girer. Ama bir yolunu bulup da sen hapishaneden kaçıversen…

HEROSTRATUS: Daha önce olurdu ama şimdi başımda Kleon nöbet tutuyor…

TİSAFERNES: Ben de bunu demek istiyorum… Onunla pazarlık edilmez.

HEROSTRATUS: Peki, ben ne yapacağım?

TİSAFERNES: Düşünüyorum, düşünüyorum…(Biraz daha yahni yer) Sen ekmeğini neyle kesiyorsun, Herostratus?

HEROSTRATUS: Kesmiyorum, elimle kopartıyorum.

TİSAFERNES: A, işte bu olmadı – ellerin herhalde pistir. Çok sağlıksız…*(Giysinin altından bir hançer çıkartır.)* İşte, al bunu. Çok keskindir ve iyi kavranır.

HEROSTRATUS: *(Hançeri alır, kendi giysisinin içine gizler.)* Teşekkür ederim, yüce hükümdar! Hem akıllı hem cömertsin…

TİYATROCU: *(Öfkeli)* Sen ne yapıyorsun, Tisafernes?

TİSAFERNES: *(Sinirli)* Sana akıl soran oldu mu? Burnunu sokmasana işimize! *(Tiyatrocu sessizce yerine döner)* Eh, benim gitme vaktim geldi. *(bağırır)* Kleon! *(Kleon girer.)* Bu serseriyle eğlenceli bir sohbet sürdürdüm. Bundan böyle gözlerini ondan ayırmayacaksın ve kararlaştırılan günde onu adliye binasının önüne sağ salim getireceksin.

KLEON: Emrindir, sayın hükümdar… Defliden habercinin ne zaman döneceğini tahmin ediyorsunuz?

TİSAFERNES: Dönüş yoluna koyulmuş, başına bir şey gelmezse…

KLEON: *(Şüpheli)* Ne gelebilir?

TİSAFERNES: Her şey…denizde fırtına…korsanlar..gemiler de batar sık sık…

KLEON: Siz ne demek istiyorsunuz, sayın hükümdar?

TİSAFERNES: Hepimiz tanrıların insafına kalmışız, Kleon. *(çıkar).*

KLEON: *(Herostratus'a)* Tisafernes ile ne kumpaslar kurdunuz? Haydi, söyle!

HEROSTRATUS: Kumpas mı? O bir hükümdar, ben bir sinek, bir kene. Böylesine eşitsiz iki yaratık arasında ne gibi bir kumpas olabilir?

KLEON: Ne konuşuyordunuz?

HEROSTRATUS Havadan sudan…

KLEON: Şakanın sırası değil, Herostratus. Efes'te bir tuzak planladığını hissediyorum. Bana yanıt ver, yoksa…

HEROSTRATUS: Beni korkutmaya kalkışma. Artık hiçbir şeyden korkmuyorum. Üstelik sen de kim oluyorsun? Senin sorularını yanıtlamam gerekmiyor bundan böyle… Gardiyan dediğin haddini bilmeli ve üstüne vazife olmayan konularda soru sormamalı.

KLEON: Bana bak, Herostratus, belki içinde bir damla vicdan kalmıştır umuduyla seninle konuşuyorum. Sen bir Yunanlı ve bir Efeslisin. Artık bu kentte daha fazla felaketlere ve ölümlere neden olma! Tisafernes ile neyi konuşuyordunuz? Bütün Efes'liler adına sana yalvarıyorum, ona

hain planlarında yardımcı olma… Diz çöküp yalvarmamı mı istiyorsun? Her ne tasarlıyorsan, vazgeç, Herostratus! En alçak suçlular bile merhamet bekleyebilir…

HEROSTRATUS: *(Öfkeli)* Kes be, düşük yargıç! Artık bana devletin gücü yetmeyecek, anlıyorsun, şimdi merhamet duymamı istiyorsun ha? Yok, tutmaz artık bu! Defol!

KLEON: *(Tiyatrocu'ya)* Ne tasarlıyorlardı? *(Herostratus hançeri çıkartır ve arkasından usul usul Kleon'a yaklaşır.)*

TİYATROCU: *(Fırlar)* Kleon, arkana bak! *(Kleon döner, Herostratus, hançer elinde, donar.)*

HEROSTRATUS: *(Çılgınca bir öfkeyle)* Hani sen karışmayacaktın?

TİYATROCU: Kusura bakma, dayanamadım.

HEROSTRATUS: *(Kleon'a)* Ben şimdi bu cezaevinden çıkıyorum, bana engel olmzsan canını kurtarırsın.

KLEON: Seni buradan bırakmam, Herostratus!

HEROSTRATUS: Öylesine, işin bitik. *(Kleon'a doğru ilerler, o da sahnenin kenarına geriler.)*

TİYATROCU: *(Kleon'a bıçağını verir)* Bıçağınız, yüce Yargıç.

HEROSTRARUS: *(Öfkeden yerinde duramaz)* Sen karışamazsın!

TİYATROCU: *(Kleon'a)* Bıçağı al, Yargıç! Başka çaren yok. İki bin yıl önce yaşasaydım, ben de aynı şeyi yapardım… *(Kleon bıçağı Tiyatrocu'dan alır.)*

HEROSTRATUS: *(Korkmuştur)* Beni öldüremezsin, Kleon! Bir tutukluyu mahkemeden önce öldüren, kendisi de idam edilir!

KLEON: Bunu biliyorum, Herostratus. *(Ona yaklaşır, hücrede ışıklar söner. Kavga gürültüsü duyulur, sonra kesilir. Sessizlik, ağır ağır yuvarlanan taş sesleri ve çekiç gürültüsüyle kesilir. Daha sonra erkek sesleriyle şarkı başlar, önce hafif, sonra daha yüksek ve güvenle devam eder. Sahnede ışıklar yeniden yanar. Başı önünde, Kleon, Herostratus'un cesedinin başında duruyordur. Tiyatrocu'ya…)* Hayatımda ilk defa bir adam öldürdüm…

TİYATROCU: Bütün yaptığın, mahkemenin hükmünü yerine getirmekti.

KLEON: *(Perişan)* Onu… Öldürdüm!

TİYATROCU: Savaşım başladı! *(Düşen taşlar ve şarkı sesleri hızlanır.)*

TİYATROCU: Bu sesler de ne?

KLEON: Artemis tapınağını yeniden yapıyorlar…

TİYATROCU: Kim onlar?

KLEON: Onlar… Efes halkı… Halk…

TİYATROCU: Adları ne? Hiç değilse bir tanesinin adını söyle bana… Bunu bilmek gerek… Eee?

KLEON: *(cansızca)* Anımsamıyorum.

TİYATROCU: Anımsa Kleon! Hep böyle bilinmeyen kahraman olmaları doğru değil. Anımsa!

(Dışarıda kırılan taşların, testerelerin, şarkıların sesleri yükselir, sonra söner)

PERDE